

ОНЛАЙН СИСТЕМА «ІНДЕКС БЕЗПЕКИ І ЗДОРОВ'Я ШКОЛИ»

Ласкаво просимо до системи «Індекс Безпеки і Здоров'я школи»

Подати заявку

2018

ЗМІСТ

1. Призначення онлайн системи	3
2. Шкільна команда	4
3. Організація роботи шкільної команди	5
4. Модулі онлайн системи	5
5. Види базових документів	6
6. Послідовність роботи з базовими документами	6
7. Опис модулів	8
7.1. Модуль 1 «Захисне та сприятливе для здоров'я і навчання фізичне середовище» (Стандарт 1)	8
7.2. Модуль 2 «Комфортне психосоціальне середовище» (Стандарт 2)	26
7.3. Модуль 3. «Інклюзивна освіта на засадах загальнолюдських цінностей і життєвих навичок» (Стандарт 3)	35
7.4. Модуль 4. «Ефективне шкільне управління, партнерство та участь» (Стандарт 4).	50
7.5. Модуль 5. «Фізичне виховання та інші програми фізичної активності»	55
7.6. Модуль 6. «Послуги з харчування»	65
7.7. Модуль 7. Послуги з охорони здоров'я	72
7.8. Модуль 8. Консультування та надання психологічної і соціальної допомоги	84
7.9. Модуль 9. «Підготовка персоналу та популяризація здорового способу життя серед працівників закладу освіти»	90
Додатки	96
Додаток 1. Типова структура модульної таблиці на прикладі Модуля 2	96
Додаток 2. Приклад оцінного листа для першого питання Модуля 2	97
Додаток 3. Приклад заповненої модульної таблиці 2 з відміченими «слабкими сторонами» школи	98
Додаток 4. Зведена таблиця розподілу балів за модулями	99
Додаток 5. Таблиця для запису дій по кожному модулю, спрямованих на посилення слабких сторін і відбір пріоритетних дій	100
Додаток 6. Зведений план дій школи	102
Додаток 7. Персоніфікований план реалізації першочергових заходів	103

1. Призначення онлайн системи

«Індекс безпеки и благополуччя школи» є онлайн інструментом для системного аналізу сильних і слабких сторін навчального закладу і формування на цій основі плану вдосконалення школи в контексті безпеки і здоров'я, тобто фізичного, психічного, соціального благополуччя.

Надалі термін «школа» означає освітній заклад дошкільної, загальної середньої або професійної освіти

Онлайн система надає можливість колективу закладу освіти:

- ⇒ визначити сильні та слабкі сторони шкільної політики, спрямованої на створення безпечного і дружнього до дітей навчального середовища;
- ⇒ розробити план дій для покращення ситуації;
- ⇒ залучати вчителів, батьків, учнів та громаду до процесу вдосконалення навчального закладу.

Процес комплексного аналізу сильних і слабких сторін школи, а також розробка плану вдосконалення - колективний процес, який здійснює шкільна команда. До шкільних команд мають входити представники всіх зацікавлених сторін: дирекції, учнів, персоналу школи, вчителів, батьків, громад тощо.

Онлайн система передбачає два види заходів, які мають здійснити команди закладів освіти: самооцінювання та планування для вдосконалення.

1. Процес самооцінювання заохочує членів шкільної спільноти збиратися разом для обговорення поточної діяльності школи та визначення основних сильних та слабких сторін.
2. Процес планування дає змогу визначити дії, до яких школа може вдатися для поліпшення ситуації у слабких сферах. Колективне планування сприяє осмисленню та визначенню пріоритетних заходів, а також дає змогу скласти узгоджений план удосконалення навчального закладу та визначити першочергові кроки його впровадження. Сформований план заходів включає всі важливі для покращення ситуації стандарти, параметри та еталонні показники Безпечної та дружньої до дитини школи.

Результати самооцінювання школи в жодному разі не використовуються для перевірки або покарання співробітників школи. Отримані бали необхідні, аби краще зрозуміти сильні та слабкі сторони школи й розробити план дій для покращення ситуації. Низьких балів також слід очікувати, проте вони не свідчать про «низьку ефективність» шкіл, а вказують на сфери, в яких школа може вдосконалюватися.

Багатьох покращень можна досягти силами наявного персоналу без додаткових ресурсів. Для тих пріоритетних дій, які потребуватимуть додаткових ресурсів, результати оцінки можуть стати підставою для пошуку фінансових ресурсів.

2. Шкільна команда

Шкільна команда формується у складі:

- ⇒ Директор, помічник директора
- ⇒ Учитель з основ здоров'я
- ⇒ Учитель фізкультури
- ⇒ Класний керівник
- ⇒ Учні
- ⇒ Шкільна медична сестра-дієтолог (якщо така є)
- ⇒ Шкільний психолог або соціальний працівник
- ⇒ Шкільна медсестра або медичний працівник
- ⇒ Персонал служби безпеки школи
- ⇒ Співробітники школи з технічного обслуговування
- ⇒ Батьки або інші члени родин учнів
- ⇒ Представник закладів з охорони здоров'я та соціальних послуг
- ⇒ Представник місцевого управління з охорони здоров'я

Цей список може бути розширений (або скорочено) за рішенням конкретної школи. Важливо, щоб шкільна команда перед використанням онлайн системи ознайомила з її призначенням, складом модулів і основних документів, етапами командної роботи і погодила індивідуальні ролі.

3. Організація роботи шкільної команди

Робота команди з онлайн системою може бути організована у різний спосіб:

- ⇒ працювати над усіма питаннями повної командою, збираючись разом, обговорюючи і погоджуючи свої оцінки;
- ⇒ об'єднатися в групи, кожна з яких працює з окремими модулями (одним або декількома). У цьому випадку важливо, щоб як мінімум дві людини в таких групах брали участь в роботі всіх груп.

Результати оцінок різних членів команди також можуть враховуватися в системі по-різному:

- ⇒ в групі обговорюються думки (оцінки) з кожного окремого питання і вводяться узгоджені оцінки;
- ⇒ думки (оцінки) кожного члена команди фіксується в системі та вираховуються усереднені значення.

4. Модулі онлайн системи

Чинники, що визначають Індекс Безпеки і Здоров'я (ІБЗ) школи упорядковано у дев'ять модулів: чотири основні, що відповідають чотирьом стандартам Концепції БДДШ, і п'ять додаткових, пов'язаних із чинниками ризику і захисту для здоров'я дітей і персоналу школи.

1. «Захисне та сприятливе для здоров'я і навчання фізичне середовище» (Стандарт 1)
2. «Комфортне психосоціальне середовище» (Стандарт 2)
3. «Інклюзивна освіта на засадах загальнолюдських цінностей і життєвих навичок» (Стандарт 3).
4. «Ефективне шкільне управління, партнерство та участь» (Стандарт 4).
5. Фізичне виховання та інші програми фізичної активності
6. Послуги з харчування
7. Послуги з охорони здоров'я
8. Консультування та надання психологічної і соціальної допомоги
9. Підготовка персоналу та популяризація здорового способу життя серед працівників закладу

Кількість модулів в онлайн системі не фіксована. За необхідності нові модулі і всі пов'язані з ним таблиці можуть доповнюватися / віддалятися адміністратором системи.

5. Види базових документів

На різних етапах комплексного аналізу, оцінювання та планування, шкільна команда працює з наступними видами документів:

- ⇒ «Модульні таблиці» разом з оціночними листами (Додатки 1-3)
- ⇒ Таблиця розподілу балів за модулями» (Додаток 4)
- ⇒ «Таблиця для запису дій по кожному модулю» (Додаток 5)
- ⇒ «Зведений план дій школи» - зведений по всіх модулях план заходів (Додаток 6)
- ⇒ «Персоніфікований план реалізації першочергових заходів» (Додаток 7)

6. Послідовність роботи з базовими документами

Управління процесом заповнення базових документів здійснюється керівником шкільної команди або шкільним модератором (надалі «керівник»):

1. Керівник за потреби розподіляє модулі між членами шкільної команди.
2. Керівник починає опитування і відкриває доступ користувачам для заповнення «Модульних таблиць».
3. Вся шкільна команда (або тематичні групи) відповідають на запитання, що містяться в рядках «Модульних таблиць» і проставляють оціночні бали у модульні таблиці.
4. Керівник закриває доступ до зміни «Модульних таблиць».
5. Керівник затверджує усереднені оцінки користувачів для всіх модульних таблиць.
6. Керівник позначає «слабкі сторони» і формує «Таблиці для запису дій» для кожного модуля.
7. Керівник змінює формулювання «слабких сторін» на «дії».
8. Після створення всіх «Таблиць для запису дій», керівник відкриває до них доступ користувачів шкільної команди.
9. Користувачі шкільної команди проставляють свої оцінки для кожного варіанту «дії».
10. Керівник закриває доступ до оцінки «Таблиць для запису дій».
11. Керівник затверджує усереднені значення індивідуальних оцінок віртуальних користувачів для всіх дій (при необхідності коригує їх).

12. Керівник позначає «пріоритетні дії (заходи)».
13. Далі керівник формує «Зведений план школи», що складається з визначених «пріоритетних дій (заходів)». Виділяються «першочергові дії (заходи)».
14. На підставі «Зведеного плану школи» формується «Детальний план реалізації першочергових заходів».

7. Опис модулів

7.1. Модуль 1 «Захисне та сприятливе для здоров'я і навчання фізичне середовище» (Стандарт 1)

Інструкції до модуля 1.

1. Уважно прочитайте і обговоріть питання Модуля 1 та правила підрахунку балів для кожного елемента, вказаного в цій таблиці.
2. За допомогою оцінних листів внесіть найбільш підходящий бал для кожного пункту.

№	Показник	Наявні	Частково	В роботі	Немає
1	Наявність комплексу затверджених норм і правил щодо безпеки для життя і здоров'я у закладі освіти				
2	Учні, батьки, персонал і відвідувачі ознайомлені з нормами і правилами щодо безпеки для життя і здоров'я у закладі освіти				
3	Рекомендації щодо безпечного маршруту до закладу освіти				
4	Навколишня територія, подвір'я і приміщення закладу освіти є безпечними для життя і здоров'я учнів				
5	У закладі освіти створено належні санітарно-гігієнічні умови				
6	У закладі освіти належний рівень пожежної та електричної безпеки				
7	Дії щодо покращення якості повітря у приміщеннях				
8	У закладі освіти забезпечено доступ до якісного харчування				
9	Доступ до безкоштовної питної води				
10	Всі продукти харчування, які продаються протягом навчального дня, мають відповідати стандартам здорового харчування.				
11	Усі напої, які продаються протягом навчального дня, мають відповідати стандартам здорового харчування.				
12	Контроль за рекламою і просуванням харчових продуктів і напоїв				
13	У закладі освіти забезпечено доступ до майданчиків для заняття фізичною культурою, пункту надання першої домедичної допомоги				

14	Безпека об'єктів фізичного виховання.				
15	Заборона щодо використання фізичного навантаження у якості покарання				
16	Заходи щодо попередження травматизму				
17	Підготовка персоналу з питань ненавмисного травмування, насильства та суїциду				
18	Наявні норми і правила щодо запобіжних заходів при контакті з кров'ю				
19	Заборона вживання тютюну та алкоголю серед учнів				
20	Заборона вживання тютюну та алкоголю серед персоналу школи та відвідувачів				
21	Дотримання заборон щодо вживання тютюну та алкоголю				
22	Заборона реклами тютюну				
23	Правила щодо зберігання та самостійного прийому медикаментів				
24	Активний нагляд за безпекою учнів				
26	Наявність плану кризового реагування				
27	Навчання персоналу закладу і учнів з питань мінної безпеки і дій в екстремальних ситуаціях				
28	Регулярний моніторинг за підтриманням безпечного фізичного середовища				
ПІДСУМКИ КОЛОНКИ¹:					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ МОДУЛЯ ²:					
Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ ³ МОДУЛЯ У %= (всього балів/84) X 100					%

¹ В кожному стовпчику порахуйте обведені бали та введіть їх суму в цьому рядку.

² Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.

³ Якщо ви вирішите пропустити будь-яке з питань, обов'язково відкоригуйте знаменник в рамках бала Модуля, віднімаючи три (3) по кожному пропущеному запитанню).

ОЦІННІ ЛИСТИ до Модуля 1

«Захисне та сприятливе для здоров'я і навчання фізичне середовище»

1. Наявність комплексу затверджених норм і правил щодо безпеки для життя і здоров'я у закладі освіти

Чи є у вашому закладі затверджені норми і правила щодо безпеки життя та здоров'я учнів і персоналу, які включають наступні компоненти?		Наявні	Відсутні
1	Рекомендації щодо безпечної дороги до школи		
2	Правила безпеки у навколишній території, подвір'ї і у приміщеннях закладу освіти		
3	Санітарно-гігієнічні норми і правила		
4	Правила пожежної та електричної безпеки		
5	Норми і правила безпеки харчування		
6	Правила безпеки при заняттях фізичною культурою		
7	Протоколи щодо надання домедичної допомоги		
8	Правила безпеки при контактах з кров'ю		
9	Правила мінної безпеки		
10	Правила (протоколи) дій у надзвичайних ситуаціях		
11	Процедури повідомлення щодо порушення норм і правил безпеки		
12	Призначено особу /осіб, відповідальних за дотримання норм і правил щодо безпеки життя і здоров'я учнів, персоналу і відвідувачів		
13	Визначено порядок навчання дітей і підвищення кваліфікації персоналу з питань безпеки		
14	Комплекс норм і правил безпеки зведено у кодекс, а найбільш важливі правила розміщено на видноті		

Інструкція для визначення сумарного балу за питанням 1

3 = Наявні **всі** зазначені компоненти.

2 = Наявні **більшість** зазначених компоненти.

1 = Наявні **деякі** з зазначених компонентів.

0 = **Немає** жодних регуляцій щодо

2. Учні, батьки, персонал і відвідувачі ознайомлені з нормами і правилами щодо безпеки життя і здоров'я у закладі освіти

Чи інформує ваш заклад освіти про норми і правила безпеки щодо життя і здоров'я наступним чином?

- Позначки (наприклад, курити заборонено)
- Інформування персоналу
- Наради
- Інформування учнів
- Довідник для учня
- Довідник для персоналу
- Договори/контракти з персоналом
- Довідник для батьків, інформаційні бюлетені
- Регуляції, включені до контрактів із зовнішніми постачальниками та організаціями, які користуються шкільними приміщеннями
- Оголошення під час проведення шкільних заходів
- Зустрічі, проведені за сприяння школи
- Зустрічі з громадою
- Інтернет сайт школи або району

3 = Так, **усіма** зазначеними шляхами.

2 = За допомогою **більшості** зазначених шляхів.

1 = За допомогою **деяких** з цих шляхів.

0 = **Жодним** з цих шляхів.

---

3. Рекомендації щодо безпечного маршруту до закладу освіти

Чи наявні у вашому закладі освіти такі компоненти?

- Затверджені рекомендації щодо безпечної дороги до вашого закладу освіти
- Вчителі інформують учнів молодших класів щодо безпечної дороги до школи
- Вчителі обговорюють з батьками учнів рекомендації щодо дотримання безпечної дороги до школи

3 = Наявні **усі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявний **один** компонент.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

---

4. Навколишня територія, подвір'я і приміщення вашого закладу освіти є безпечними для життя і здоров'я учнів

Чи є навколишня територія, подвір'я і приміщення вашого закладу безпечними для життя і здоров'я учнів

- ⇒ на дорогах біля закладу є безпечні пішохідні переходи;
- ⇒ поблизу закладу не продаються сигарети і алкогольні вироби;
- ⇒ пришкільна територія огорожена парканом;
- ⇒ на територію закладу не пускають сторонніх осіб та автомобілі;
- ⇒ у закладі є охорона, відео-спостереження.

3 = Наявні **усі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявні **менш ніж три** компоненти.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

---

5. У закладі освіти створено належні санітарно-гігієнічні умови

Чи є наявними у вашому закладі освіти наступні компоненти санітарно - гігієнічних умов?

- ⇒ у закладі завжди є якісна питна вода, наприклад, у кулерах;
- ⇒ у закладі є система каналізації;
- ⇒ у закладі здійснюється щоденне прибирання, вивіз сміття і відходів;
- ⇒ усі навчальні класи, коридори, спортзали, бібліотека, столова, туалетні кімнати регулярно провітрюються (або обладнані сучасною системою вентиляції);
- ⇒ у навчальних приміщеннях комфортна температура упродовж усього навчального року;
- ⇒ всі навчальні класи, допоміжні приміщення і пришкільна територія добре освітлюються протягом навчального дня;

⇒ у закладі облаштовані окремі туалетні кімнати для хлопців та дівчат, які забезпечені усім необхідним (закриті кабінки, відповідна кількість унітазів, рукомийників, є холодна і тепла вода, мило, папір тощо)

3 = Наявні **усі** компоненті.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявні **менш ніж три** компоненти.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

---

6. У закладі освіти належний рівень пожежної та електричної безпеки

Чи є наявними у вашому закладі освіти наступні компоненти пожежної та електричної безпеки?

⇒ у закладі на видноті розміщено вогнегасники;

⇒ всі приміщення обладнані засобами автоматичної пожежної сигналізації і стаціонарними автоматичними установками пожежогасіння;

⇒ всі електропроводи і електричні розетки надійно ізольовано, забезпечено занулення і заземлення електрообладнання;

⇒ діти і персонал закладу не мають доступу до елементів, які можуть опинитися під напругою внаслідок порушення ізоляції проводів;

⇒ персонал закладу та учні періодично проходять навчання правилам пожежної та електричної безпеки.

3 = Наявні **усі** компоненті.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявні **менш ніж три** компоненти.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

---

7. Дії щодо покращення якості повітря у приміщеннях

Чи регулярно у вашому закладі здійснюються всі наступні дії для покращення якості повітря у приміщеннях?

- ⇒ Регулярне прибирання і обробка пирососом, коли учнів немає в школі (рекомендовано використовувати пирососи з високоефективними фільтрами твердих частинок).
- ⇒ Оперативне реагування на ознаки вологи, в тому числі грибок, цвіль та протікання води у будівлі (наприклад, крізь водопровід) та навколо обшивки будівлі (наприклад, двері, вікна, дах)
- ⇒ Запобігання потраплянню та накопиченню вихлопних газів у школі або на відкритій території, шляхом заборони холостої ходи автобусів та легкових автомобілів біля школи
- ⇒ Підтримка нормальної вентиляції у всій будівлі
- ⇒ Наявність розкладу регулярного технічного обслуговування та ремонту систем опалення, вентиляції та кондиціонування повітря
- ⇒ Зменшення або усунення шкідливого впливу тварин та птахів (хутро та пір'я)
- ⇒ Наявність розкладу фарбування та капітального ремонту будівлі або проведення реконструкції в період, коли навчальний процес не відбувається, та ізолювання територій, де проводиться реконструкція, аби обмежити потрапляння пилу та сміття

3 = Так, **всі** ці дії регулярно виконуються.

2 = **Більшість** цих дій регулярно виконуються.

1 = **Лише деякі** з цих дій регулярно виконуються.

0 = **Жодна** з цих дій не виконується регулярно.

8. У закладі освіти забезпечено доступ до якісного харчування

Чи є наявними у вашому закладі освіти наступні компоненти доступу до якісного харчування?

- ⇒ організовано гаряче харчування для всіх бажаючих;
- ⇒ у закладі працює буфет;
- ⇒ в асортименті буфетної продукції немає чіпсів, солодкої газованої води та продуктів фастфуду;

3 = Наявні **усі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявний **один** компонент.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

---

9. Доступ до безкоштовної питної води

У вашому закладі освіти безпечна питна вода є доступною та безкоштовною для учнів протягом усього навчального дня?

3 = Так, учні можуть користуватись фонтанчиками або кулерами протягом усього навчального дня, і вони можуть приносити до класу наповнені водою пляшки.

2 = Учні можуть користуватись фонтанчиками або кулерами протягом усього навчального дня, але їм не дозволяється приносити до класу наповнені водою пляшки.

1 = Учні мають обмежений доступ до фонтанчиків або кулерів протягом усього навчального дня.

0 = Ні, учні не мають доступу до безкоштовної, безпечної, питної води без домішок.

---

10. Всі продукти харчування, які продаються протягом навчального дня, мають відповідати стандартам здорового харчування.

Чи відповідають стандартам здорового харчування всі продукти, які подають чи продають учням протягом навчального дня?

Сюди відносяться замовлення з меню на вибір, шкільні магазини, їдальні, закусочні, а також будь-які заходи, де продається їжа.

3 = Так, **всі** продукти харчування, які продаються, відповідають стандартам здорового харчування.

2 = **Більшість** продуктів харчування, які продаються, відповідають стандартам здорового харчування.

1 = **Деякі** продукти, які продаються, відповідають стандартам здорового харчування.

0 = Ні, **жодні** продукти, які продаються, не відповідають стандартам здорового харчування.

---

11. Всі напої, які продаються протягом навчального дня, відповідають стандартам здорового харчування.

Чи відповідають стандартам здорового харчування напої, які подають і продають учням протягом навчального дня?

Це включає в себе замовлення з меню на вибір, торгові автомати з напоями, шкільні магазини, їдальні, закусочні або візки з їжею, а також будь-які заходи, де продаються напої.

3 = Так, **всі** напої, які продаються, відповідають стандартам здорового харчування.

2 = **Більшість** напоїв, які продаються, відповідають стандартам здорового харчування.

1 = **Деякі** напої, які продаються, відповідають стандартам здорового харчування.

0 = Ні, **жодні** напої, які продаються, не відповідають стандартам здорового харчування.

---

12. Контроль за рекламою і просуванням харчових продуктів і напоїв

Чи обмежується реклама та просування продуктів харчування і напоїв на території вашого закладу освіти виключно продуктами харчування і напоями, які відповідають стандартам здорового харчування.

Реклама може включати в себе (але не обмежується ними) маркетинг і брендинг у кафетеріях, коридорах, загальних холах, класних кімнатах, кімнатах для персоналу або шкільних магазинах; стелажах, контейнерах для харчових продуктів чи стаканчиків для напоїв, кулерах, спортивному обладнанні та спортивних сумках. Серед прикладів - шкільні ЗМІ, плакати та наклейки.

3 = Так, рекламуються або просуваються **тільки** продукти харчування і напої, які відповідають стандартам здорового харчування, **або** жодні продукти харчування та напої не рекламуються або не просуваються на території закладу.

2 = **Більшість** продуктів харчування і напоїв, які рекламуються або просуваються на території школи, відповідають стандартам здорового харчування.

1 = **Деякі** продукти харчування та напої, які рекламуються або просуваються на території школи, відповідають стандартам здорового харчування.

0 = Ні, **жодні** продукти харчування та напої, які рекламуються або просуваються на території школи, не відповідають стандартам здорового харчування.

---

13. У закладі освіти забезпечено доступ до майданчиків для заняття фізичною культурою, пункту надання першої домедичної допомоги

Чи є наявними у вашому закладі освіти наступні компоненти доступу до занять фізичною культурою?

- ⇒ заклад має майданчики і приміщення для заняття фізичною культурою на уроках і позаурочний час;
- ⇒ персонал закладу освіти і всі учні мають вільний доступ заняття фізичною культурою в позаурочний час;
- ⇒ у закладі є пункт надання домедичної допомоги.

3 = Наявні усі компоненти.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявні **менш ніж дві** компоненти.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

---

14. Безпека об'єктів фізичного виховання.

Чи відповідають ваші об'єкти фізичного виховання всім наступним критеріям?

- ⇒ Як зовнішні, так і внутрішні об'єкти можуть використовуватись для проведення уроків фізичного виховання, шкільних програм або спортивних секцій, та міжшкільних спортивних програм.
- ⇒ Внутрішні об'єкти облаштовані таким чином, що проведення уроків фізкультури не залежить від погодних умов (наприклад, дощу або екстремальних температур)
- ⇒ Під час уроків фізичного виховання всі учні можуть активно займатись фізкультурою, без загрози переповнення залу або ризиків для безпеки учнів
- ⇒ Заклади фізичного виховання є доступними для людей з обмеженими можливостями
- ⇒ Усі бажаючі учні можуть записатись до спортивних гуртків і зареєструватись до участі у міжшкільних спортивних заходах, та брати в них участь без загрози переповнення зали та ризиків для безпеки учнів
- ⇒ внутрішні та зовнішні об'єкти закладу освіти відкриті у позашкільний час для фізичної активності учнів, членів їх сімей і громади

3 = Так, відповідають всім критеріям.

2 = **П'яти** критеріям.

1 = **Чотирьом** критеріям.

0 = **Трьом або меншій кількості** критеріїв.

---

15. Заборона щодо використання фізичного навантаження у якості покарання

Чи заборонено у вашому закладі використовувати фізичне навантаження чи звільнення від уроків фізкультури в якості покарання? Чи постійно дотримуються цієї заборони?

3 = Так, використання фізичних навантажень та звільнення від уроків фізкультури заборонені у якості покарання, і цих заборон постійно дотримуються.

2 = Один з цих методів заборонений, і цієї заборони постійно дотримуються.

1 = Один або обидва з цих методів заборонені, але цієї заборони не дотримуються постійно.

0 = Жоден з цих методів не є забороненим.

---

16. Заходи щодо попередження травматизму

Чи гарантує ваш заклад заходи щодо попередження травматизму як всередині і зовні шкільних споруд, використовуючи всі наступні способи?

- ⇒ Підлога має антиковзаюче покриття, а сходи оснащені міцними поручнями
- ⇒ Отрути та небезпечні хімікати марковані та зберігаються в зачинених приміщеннях
- ⇒ Доступне обладнання для надання першої допомоги та наявні інструкції з безпеки
- ⇒ Всі зони закладу мають достатнє освітлення, а усамітнені території наглухо зачинені чи знаходяться під наглядом
- ⇒ Димові пожежні сигналізації, зрошувачі та вогнегасники встановлені та знаходяться у робочому стані
- ⇒ Пішоходам пропонується спеціальний захист, в тому числі чергові, які регулюють рух транспорту біля школи, охоронці, пішохідні переходи та безпечне місце для посадки в автобус і автомобіль
- ⇒ Місця та об'єкти для фізичної активності (в тому числі ігрові та спортивні майданчики) відповідають рекомендованим стандартам безпеки, або перевищують їх

⇒ Територія закладу та будівлі виглядають приємними та гостинними (тобто, впорядковані, не переповнені, добре освітлені, не містять графіті)

3 = Так, **всі** ці способи використовуються.

2 = Всіх правил безпеки дотримуються, **але** періодично в школі трапляються тимчасові проблеми з одним із них.

1 = Одного з правил безпеки **не** дотримуються, **або** іноді в школі трапляються тимчасові проблеми більш ніж з одним із них.

0 = Дотримуються не більше одного з заходів безпеки.

---

17. Підготовка персоналу з питань ненавмисних травм, насильства та суїциду

Чи всі співробітники вашого закладу освіти пройшли підготовку з питань запобігання ненавмисним травмам, насильству і самогубствам протягом останніх 2-х років?

3 = Так, **всі**.

2 = **Більшість**.

1 = **Деякі**.

0 = **Ніхто**.

---

18. Наявні норми і правила щодо запобіжних заходів при контакті з кров'ю

Чи реалізував ваш заклад політику з дотримання стандартних заходів безпеки щодо контакту з кров'ю, яка включає в себе всі наступні компоненти?

- ⇒ Забезпечення і вимога використовувати латексні або поліетиленові рукавички та окуляри при контакті з кров'ю та рідинами організму
- ⇒ Забезпечення жорстким контейнером для використаних голоч/лез в установах, де можуть використовуватись шприці
- ⇒ Відповідна дезінфекція поверхонь та засобів очистки після контакту з кров'ю та рідинами організму
- ⇒ Інструкції з належної утилізації забруднених матеріалів (наприклад, одягу, перев'язувальних матеріалів, серветок/рушників)
- ⇒ Процедури та диспансеризація **співробітників**, які контактують з кров'ю

3 = Так, наш заклад дотримується стандартних запобіжних заходів, які включають в себе всі **п'ять** з цих компонентів.

2 = Наш заклад дотримується стандартних запобіжних заходів, які включають в себе **три або чотири** з цих компонентів.

1 = Наш заклад дотримується стандартних запобіжних заходів, які включають в себе **один або два** з цих компонентів.

0 = Регуляції з дотримання стандартних запобіжних заходів нашого закладу **не** включають будь-які з цих компонентів, або у нас немає регуляцій з дотримання стандартних запобіжних заходів.

---

19. Заборона вживання тютюну і алкоголю серед учнів

Чи заборонено учням у вашому закладі вживати тютюн і алкоголь, 24 години на добу, 7 днів на тиждень в наступних місцях?

- ⇒ У всіх будівлях (в тому числі під час позакласних подій)
- ⇒ На всіх майданчиках (в тому числі під час позакласних подій)
- ⇒ На всіх заходах, проведених за підтримки закладу, які відбуваються поза шкільною територією
- ⇒ У всіх транспортних засобах вашого закладу освіти

3 = Так, у всіх місцях.

2 = Вживання тютюну учнями забороняється у всіх будівлях і на всій території закладу, але допускається **або** під час заходів, проведених за підтримки школи поза її межами, **або** в шкільних транспортних засобах.

1 = Вживання тютюну учнями заборонено лише в шкільних будівлях, але є припустимим на території школи, **або** вживання тютюну допускається **як** під час заходів, проведених за підтримки школи поза її межами, так **і** в шкільних транспортних засобах.

0 = Вживання тютюну учнями дозволяється в шкільних будівлях **або** вживання тютюну дозволено на шкільних майданчиках, під час заходів, проведених за підтримки школи поза її межами, **і** в шкільних транспортних засобах.

20.. Заборона вживання тютюну і алкоголю серед персоналу школи та відвідувачів

Чи заборонено персоналу та відвідувачам вашої школи вживати тютюн і алкоголь, 24 години на добу, 7 днів на тиждень в наступних місцях?

- ⇒ У всіх будівлях (в тому числі під час позакласних заходів)
- ⇒ На всіх шкільних майданчиках (в тому числі під час позакласних заходів)

- ⇒ На всіх заходах, проведених за підтримки закладу, які відбуваються поза шкільною територією
- ⇒ У всіх транспортних засобах закладу освіти

3 = Так, у всіх місцях.

2 = Вживання тютюну персоналом та відвідувачами заборонено у всіх шкільних будівлях і на всіх шкільних майданчиках, але є припустимим **або** під час заходів, проведених за підтримки школи поза її межами, **або** в шкільних транспортних засобах.

1 = Вживання тютюну персоналом та відвідувачами заборонено тільки в шкільних будівлях, але є припустимим на шкільних майданчиках, **або** вживання тютюну допускається **і** під час заходів, проведених за підтримки школи поза її межами, **і** в шкільних транспортних засобах.

0 = Вживання тютюну персоналом та відвідувачами дозволяється в шкільних будівлях **або** вживання тютюну дозволено на шкільних майданчиках, під час заходів, проведених за підтримки школи поза її межами, **і** в шкільних транспортних засобах.

---

21. Дотримання заборон щодо вживання тютюну та алкоголю

Чи працює ваш заклад з порушеннями щодо вживання тютюну та алкоголю із застосуванням будь-яких із вказаних шляхів?

- ⇒ Призначення відповідального за дотримання правил
- ⇒ Наявність готових правил для боротьби з порушеннями, які можуть бути здійснені учнями, персоналом і відвідувачами
- ⇒ Надання освітніх можливостей (наприклад, просвітницькі заняття з профілактики споживання тютюну, сеанси відмови від вживання тютюну), а не лише використання каральних заходів (наприклад, догана, тимчасове звільнення з посади)
- ⇒ Направлення учнів до шкільного консультанта або медсестри
- ⇒ Відстеження частоти здійснення порушень учнями для подальшого виявлення повторних порушників, застосування серйозніших санкцій до них та більш ефективної допомоги з профілактики, відмови від вживання та/або перенаправлення
- ⇒ Інформування батьків про порушення

3 = Так, кожним з цих **шести** шляхів.

2 = **Чотирма або п'ятьма** з цих шляхів.

1 = 3 використанням **від одного до трьох** шляхів.

0 = **Жодним** з цих шляхів

---

22. Заборона реклами тютюну та алкоголю

Чи заборонено у вашому закладі рекламувати і показувати назви брендів тютюнових виробів та алкоголю, логотипи та інші ідентифікатори в кожному з наступних місць?

- ⇒ На шкільному майдані
- ⇒ В інших місцях, де здійснюються функції школи
- ⇒ На публікаціях, які школа видає або спонсорує
- ⇒ На одязі, взутті та аксесуарах учнів і персоналу
- ⇒ На шкільному приладді та спорядженні учнів та персоналу (наприклад, на портфелях, контейнерах для їжі, іграх, книжкових обкладинках, інших особистих речах)

3 = Так, в кожному з цих **п'яти** місць.

2 = У **трьох або чотирьох** з цих місць.

1 = В **одному або двох** з цих місць.

0 = В **жодному** з цих місць.

---

23. Правила щодо зберігання та самостійного прийому медикаментів

Чи є у вашому закладі або районі письмові регуляції, що дозволяють учням носити з собою і самостійно приймати рецептурні швидкодіючі ліки для лікування астми, які включають всі наступні документи?

- ⇒ Дозвіл від лікаря, уповноваженого призначати такі ліки
- ⇒ Дозвіл від одного з батьків / опікуна
- ⇒ Дозвіл від шкільної медсестри
- ⇒ Запит щодо зберігання запасних ліків у шкільному медичному пункті
- ⇒ Учнівський договір з чітко визначеними правилами та наслідками їх порушення
- ⇒ Негайне оповіщення батьків / опікунів, якщо дозвіл було вилучено
- ⇒ Щорічне інформування батьків про регуляції

3 = Так, наш заклад має письмові регуляції, які включають **всі** ці компоненти.

2 = Наш заклад має письмові регуляції, які включають **більшість** з цих компонентів.

1 = Наш заклад має письмові регуляції, які включають **тільки деякі** з цих компонентів.

0 = Ні, наш заклад **не** має письмових регуляцій, **або** регуляції не містять жодного з цих компонентів.

---

24. Активний нагляд за безпекою учнів

Чи здійснюється працівниками закладу нагляд за учнями всіма зазначеними способами на всій території закладу (зокрема, в класі, їдальні, на дитячому майданчику, у роздягальні, коридорах, туалеті та шкільному автобусі)?

- ⇒ Спостереження за учнями та можливість поговорити з ними до, під час і після уроків
- ⇒ Передбачення та ефективне реагування на небезпечні ситуації
- ⇒ Засудження штовхання та знущання
- ⇒ Заохочення соціально орієнтованої поведінки, як то співпраця, вирішення конфліктів і допомога іншим

3 = Так, всіма цими чотирма способами.

2 = **Трьома** з цих способів.

1 = **Двома** з цих способів.

0 = **Одним або жодним** з цих способів.

---

27. Наявність плану кризового реагування

Чи має ваш заклад наявний план кризового реагування?

Плани кризового реагування стосуються випадків екологічної катастрофи (наприклад, пожежа, повінь, торнадо, заметіль, землетрус), смерті або серйозних травм учня або співробітника, спроби самогубства, тероризму, біотероризму, витоку небезпечних хімікатів, вибуху, вивільнення радіації, масового захворювання або травм, чи будь-якої іншої ситуації, яка загрожує шкільній безпеці. Вони включають в себе:

- ⇒ визначені ролі та обов'язки в команді кризового реагування
- ⇒ процедури співпраці з місцевими правоохоронними органами та установами системи управління з питань надзвичайних ситуацій

- ⇒ «тривожна скринька», яка містить такі аварійні засоби, як: список учнів і співробітників, екстрені телефонні номери, рації, карта та плани поверхів школи, розташування енергетичних та інженерних мереж
- ⇒ розташування резервних ресурсів району, інших закладів освіти
- ⇒ плани ранньої евакуації закладу, переміщення учнів у безпечне місце, і зачинення будівлі
- ⇒ визначені місця зустрічі для учнів та їхніх сімей
- ⇒ стратегія інформування персоналу закладу, сімей та громадськості щодо планів закладу
- ⇒ план комунікацій та взаємодії зі ЗМІ
- ⇒ план сортування добровільних пропозицій про допомогу
- ⇒ процедури при поводженні з підозрілими пакетами або конвертами, в тому числі заходи з мінімізації впливу біологічних і хімічних речовин
- ⇒ список контактів стрес-консультантів та інших консультативних і психологічних служб
- ⇒ плани відновлення занять
- ⇒ оцінка зусиль з відновлення

3 = Наявні **усі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявні **менш ніж дві** компоненти.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

27. Навчання персоналу закладу і учнів з питань мінної безпеки і дій в екстремальних ситуаціях

Чи всі співробітники і учні протягом останнього року пройшли навчання з питань мінної безпеки і дій в екстремальних ситуаціях?

3 = Так, всі співробітники і учні пройшли навчання.

2 = Більшість співробітників і учнів пройшли навчання.

1 = Деякі співробітники і учні пройшли навчання.

0 = Жоден співробітник і учень не пройшов навчання.

28. Регулярний моніторинг за підтриманням безпечного фізичного середовища

Чи здійснює ваш навчальний заклад регулярний моніторинг за дотриманням безпечного фізичного середовища, слідуючи всім цим методам?

- ⇒ Щороку проводиться комплексна оцінка безпеки, а щомісяця оцінюють ігрові майданчики та спортивні поля.
- ⇒ Щодня гравці і тренери ходять спортивним полем, щоб пересвідчитись, що на ньому немає вибоїн, скла та інших небезпечних предметів.
- ⇒ Призначено відповідального за виявлення загроз
- ⇒ Визначено чітку процедуру звітності щодо небезпек перед відповідальною особою
- ⇒ Одразу після виявлення небезпек виконується ремонт

3 = Так, **всіх** цих методів дотримуються

2 = Всіх методів дотримуються, **але** оцінювання проводяться рідше, ніж зазначено.

1 = Одного з методів технічного обслуговування **не** дотримуються.

0 = Більш ніж одного з методів технічного обслуговування **не** дотримуються.

7.2. Модуль 2 «Комфортне психосоціальне середовище» (Стандарт 2)

Інструкції до модуля 2.

1. Уважно прочитайте і обговоріть питання Модуля 1 та правила підрахунку балів для кожного елемента, вказаного в цій таблиці.
2. За допомогою оцінних листів внесіть найбільш підходящий бал для кожного пункту.

№	Показник	Наявні	Частково	В роботі	Немає
1	Обізнаність персоналу із концепцією безпечної і дружньої до дитини школи				
2	Підтримка дружньої, заохочувальної і комфортної атмосфери для всіх учасників навчально-виховного процесу				
3	Активна політика щодо недопущення всіх видів насильства і має чіткі правила реагування на прояви насильства і знущання				
4	Регуляції щодо попередження утисків та залякування				
5	Вільний доступ до відпочинку та позаурочної діяльності, сприятливої для здоров'я, безпеки і розвитку				
6	Надання психологічних консультацій, психосоціальної підтримки і перенаправлення учнів для зовнішньої допомоги				
7	Методи створення позитивного клімату				
8	Подолання перешкод для навчання				
9	Відсутність дискримінації щодо ВІЛ-інфекції				
10	Конфіденційність щодо ВІЛ-статусу				
ПІДСУМКИ КОЛОНКИ¹:					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ МОДУЛЯ ²:					
Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ ³ МОДУЛЯ У %= (всього балів/30) X 100					%

¹ В кожному стовпчику порахуйте обведені бали та введіть їх суму в цьому рядку.

² Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.

³ Якщо ви вирішите пропустити будь-яке з питань, обов'язково відкоригуйте знаменник в рамках бала Модуля, віднімаючи три (3) по кожному пропущеному запитанню).

ОЦІННІ ЛИСТИ до Модуля 2 «Комфортне психосоціальне середовище»

1. Обізнаність персоналу із концепцією безпечної і дружньої до дитини школи

Чи є у вашому закладі наступні компоненти щодо обізнаності персоналу з концепції безпечної і дружньої до дитини школи?		Наявні	Відсутні
1	Педагогічні працівники і персонал закладу знає концепцією безпечної і дружньої до дитини школи;		
2	Увесь персонал закладу пройшов навчання з питань впровадження безпечної і дружньої до дитини школи;		
3	Вчителі обговорюють з учнями питання безпечної і дружньої до дитини школи;		
4	У закладі за участю персоналу, учнів і їхніх батьків складається план заходів щодо створення безпечного і дружнього до дітей середовища;		
5	Персонал закладу, учні і батьки приймають участь у реалізації плану заходів щодо впровадження концепції безпечної і дружньої до дитини школи;		

Інструкція для визначення сумарного балу за питанням 1

3 = Наявні **усі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявний **один** компонент.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

2. Підтримка дружньої, заохочувальної і комфортної атмосфери для всіх учасників навчально-виховного процесу.

Чи наявні у вашому закладі освіти наступні компоненти?

- ⇒ у школі учні почувуються в безпеці;
- ⇒ учні переймаються справами один одного;
- ⇒ вчителі заохочують учнів дбати одне про одного;
- ⇒ у школі сприяють швидкій адаптації нових учнів;
- ⇒ вчителі допомагають учням у скрутних ситуаціях;
- ⇒ учні впевнені, що за потреби отримують в школі допомогу та підтримку;
- ⇒ учні гостинно приймають новачків і допомагають їм;
- ⇒ учні ставляться толерантно до «не таких, як усі»;

- ⇒ учні мають право і можливість висловлювати свою думку та бути почутими в класі;
- ⇒ учні, які навчаються не рідною мовою, мають змогу розмовляти своєю рідною мовою упродовж дня;
- ⇒ у школі є люди, яким усі довіряють і до яких можна підійти у разі виникнення проблеми чи за конфіденційною порадою;
- ⇒ навчально-методичні матеріали для учнів позбавлені образливих гендерних, етичних, релігійних та інших дискримінаційних стереотипів;
- ⇒ працівники школи переконані, що школа – це хороше місце для роботи;
- ⇒ у школі працівники почуваються в безпеці;
- ⇒ колектив школи згуртований та організований;
- ⇒ працівники школи переймаються справами один одного;
- ⇒ працівники школи активно залучаються до шкільного життя;
- ⇒ учителі впевнені, що у разі потреби вони отримають допомогу та підтримку від інших працівників школи;

3 = Наявні **усі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявні менше **4** компонент.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

3. **Активна політика щодо недопущення всіх видів насильства і має чіткі правила реагування на прояви насильства і знущання (булінгу).**

Чи наявні у вашому закладі освіти наступні компоненти політики щодо недопущення всіх видів насильства?

- ⇒ у закладі розроблено чіткі правила (протоколи) щодо попередження і реагування на вияви всіх видів насильства (фізичного, психологічного, сексуального);
- ⇒ у закладі здійснюється постійний контроль за дотриманням цих правил;
- ⇒ учні регулярно проходять тренінги з розвитку соціальних навичок попередження і конструктивного розв'язання конфліктів;
- ⇒ у закладі регулярно проводяться заходи з метою формування нетерпимого ставлення до насильства, підтримки взаємоповаги, посилення дружніх стосунків, створення позитивного психологічного клімату та вільної від насильства шкільної культури;
- ⇒ вчителі не застосовують фізичного покарання і психологічного насилля

щодо учнів;

- ⇒ усі учні мають право заявити про неналежну чи образливу поведінку будь-кого;
- ⇒ учні знають, що за вияви насилля у закладі або за його межами вони понесуть відповідальність;
- ⇒ учні знають, до кого з працівників закладу звернутися у випадку знущання над ними;
- ⇒ учні у закладі не зазнають сексуальних домагань;
- ⇒ у закладі навчаються учні, які були спеціально навчені для врегулювання конфліктних ситуацій.
- ⇒ вчителі мають змогу отримувати нові знання і набувати навички, які допомагають їм створювати безпечне середовище у закладі;
- ⇒ політика закладу забороняє психологічне покарання, як прийнятну дисциплінарну процедуру;
- ⇒ вчителям, які стали жертвами стресових ситуацій чи випадків із виявами насильства, надається необхідна допомога та підтримка;
- ⇒ заклад має затверджені процедури щодо роботи з учнями/ педагогічними працівниками школи, які стали свідками або жертвами випадків із виявами насильства;
- ⇒ у закладі встановлено порядок, згідно з яким батьки мають право заявити про неналежну чи образливу поведінку будь-кого;
- ⇒ у закладі існує затверджений порядок дій персоналу у разі виникнення випадків знущання;
- ⇒ у закладі здійснюється політика запобігання випадкам сексуальних домагань;
- ⇒ персонал закладу поінформований, у який спосіб найкраще залучити «замкнених у собі» та «не таких, як усі» учнів до шкільного життя;
- ⇒ педагогічний колектив робить активні кроки щодо запобігання ситуацій бойкоту учнів їхніми однокласниками;
- ⇒ у закладі ведуться записи та відстежуються усі випадки травматизму, про які повідомляють учні чи працівники школи;

3 = Наявні **усі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявні менше **4** компонент.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

4. Регуляції щодо попередження утисків та залякування

Чи створено у вашому закладі клімат, який перешкоджає утискам і знущанням, з використанням кожного з наступних способів?

- ⇒ Персонал, учні та батьки поінформовані різноманітними способами про регуляції, які дають визначення утискам і знущанням та пояснюють наслідки такої поведінки
- ⇒ Дисциплінарні регуляції справедливо і послідовно впроваджуються серед усіх груп учнів
- ⇒ Персонал та учні ставляться одне до одного з повагою та ввічливістю
- ⇒ Принципи чесної гри та ненасильство мають особливе значення на ігровому майданчику, у шкільному автобусі, та на шкільних заходах
- ⇒ Учнів заохочують повідомляти про випадки утисків або залякування, в тому числі методами анонімного інформування
- ⇒ Жертвам утисків та залякування надається підтримка

3 = Так, з використанням всіх **п'яти** способів.

2 = З використанням **чотирьох** з цих способів.

1 = З використанням **трьох** з цих способів.

0 = З використанням **двох або меншої кількості** з цих способів.

---

5. Вільний доступ до відпочинку та позаурочної діяльності, сприятливої для здоров'я, безпеки і розвитку

Чи наявні у вашому закладі освіти наступні компоненти забезпечення доступу до відпочинку та позаурочної діяльності?

- ⇒ у вашому закладі відводиться час для відпочинку та ігор упродовж дня;
- ⇒ під час відпочинку та ігор присутній відповідальний дорослий, який контролює дотримання правил безпеки;
- ⇒ у закладі виділено місце, де під час відпочинку діти, які не хочуть грати з усіма, можуть залишитися наодинці;
- ⇒ учні можуть придумувати власні творчі конкурси та ігри без залучення дорослих;
- ⇒ всі учні можуть спробувати себе у творчих (музичних, мистецьких або сценічних) видах діяльності, які не передбачають конкуренції та екзаменів;
- ⇒ всі учні можуть займатися фізичними видами діяльності за особистим планом;

⇒ у позашкільний час учні можуть відвідувати різні гуртки (приміром, математичний, історичний, літературний, театральний, туристичний).

3 = Наявні **усі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявні менше **3** компонент.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

---

6. Надання психологічних консультацій, психосоціальної підтримки і перенаправлення учнів для зовнішньої допомоги

Чи наявні у вашому закладі освіти наступні компоненти щодо надання психологічних консультацій та психосоціальної підтримки, особливо для дітей, постраждалих внаслідок конфлікту та дітей із сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах

⇒ психологічна служба закладу забезпечує зниження рівня психосоціального стресу серед дітей та вчителів;

⇒ психологічна служба закладу забезпечує зниження рівня конфліктів і кількості проявів насильства у класі;

⇒ психологічна служба закладу забезпечує зниження рівня емоційних проблем у дітей.

⇒ У вашому закладі створена і діє система перенаправлення у разі потреби учнів для отримання зовнішньої медичної або психологічної допомоги

3 = Наявні **усі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявні менше **2** компонент.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

---

7. Методи створення позитивного клімату

Чи сприяє ваш заклад освіти створенню позитивного психосоціального клімату з використанням всіх зазначених нижче практик?

⇒ Чітко окреслювати очікування від навчання та поведінки учнів, та ділитись цими очікуваннями з сім'ями, аби спонукати їх до дотримання відповідних дій вдома

- ⇒ Сприяти розвитку соціально-орієнтованої поведінки через залучення учнів до таких заходів, як наставництво за принципом «рівний – рівному», класні обов'язки, допомога в навчанні, допомога вчителю.
- ⇒ Проводити загальношкільні заходи, які дозволяють учням дізнатися про різні культури та досвід.
- ⇒ Вимагати від персоналу звертатись до кожного учня на ім'я.
- ⇒ Персонал заохочує учнів просити про допомогу, коли це необхідно.
- ⇒ Персонал має вживати своєчасних заходів для вирішення проблем, про які повідомляють учні або їхні батьки.
- ⇒ Персонал має хвалити учнів за позитивну поведінку з іншими учнями та батьками.

3 = Так, наш заклад сприяє створенню позитивного психосоціального клімату, використовуючи **всі** ці практики.

2 = Наш заклад сприяє створенню позитивного психосоціального клімату, використовуючи **більшість** цих практик.

1 = Наш заклад сприяє створенню позитивного психосоціального клімату, використовуючи **деякі** з цих практик.

0 = Наш заклад школа **не** сприяє створенню позитивного психосоціального клімату за допомогою цих практик.

---

8. Подолання перешкод для навчання

Перешкоди для навчання включають нестачу основних життєвих ресурсів та можливостей для розвитку, соціально-психологічні проблеми, проблеми фізичного здоров'я, загальні чинники, які викликають стрес, кризи та надзвичайні ситуації, складні зміни, пов'язані з етапами навчання, перехід до нової школи, зіткнення з безпритульністю та пристосування до нової культури або звичаїв. Послуги, спрямовані на усунення перешкод для навчання, включають в себе психічне здоров'я, спеціальну освіту, відповідний догляд за хворими, психологічні та соціальні послуги; консультування; наставництво; репетиторство; допомогу в класі; інструктаж нових учнів.

Чи пропонують у вашому закладі освіти тим учням, які цього потребують, різноманітні послуги, спрямовані на допомогу учням у подоланні перешкод для навчання?

3 = Так.

2 = Наш заклад пропонує широкий спектр послуг для **більшості**, але не для всіх учнів, які цього потребують.

1 = Наш заклад пропонує обмежену кількість послуг, **або** багато учнів, які їх потребують, не мають доступу до них.

0 = Ні, наш заклад **не** пропонує такі послуги.

---

9. Відсутність дискримінації щодо ВІЛ-інфекції

Чи реалізується у вашому закладі політика недискримінації з урахуванням загальнодержавних або місцевих вимог, яка захищає ВІЛ-інфікованих учнів та співробітників, та містить всі наступні компоненти?

- ⇒ Діти з ВІЛ/СНІД можуть навчатись у звичайних класах без будь-яких обмежень по причині ВІЛ-статусу
- ⇒ ВІЛ-інфіковані учні, про чий статус відомо, можуть повною мірою займатись фізичною культурою, брати участь у спортивних змаганнях, позакласних шкільних заходах за підтримки школи, та інших програмах фізичної активності
- ⇒ Залякування чи знущання з ВІЛ-інфікованих учнів та співробітників є неприпустимим
- ⇒ До пропусків занять через необхідність ставляться з належним розумінням (наприклад, медично обґрунтована відсутність виправдана)
- ⇒ У випадках дискримінації у закладі підготовлені та зберігаються процедурні правила для здійснення виправних дій (наприклад, неупереджене слухання з можливістю участі батьків або опікунів і з представленням захисника, процедура перегляду)

3 = Так, наш заклад реалізує політику недискримінації, яка включає всі п'ять з цих компонентів.

2 = Наш заклад реалізує політику недискримінації, яка включає чотири з цих компонентів.

1 = Наш заклад реалізує політику недискримінації, яка включає від одного до трьох з цих компонентів.

0 = Політика недискримінації нашого закладу не включає жодного з цих компонентів, або у нас немає такої політики.

---

10. Конфіденційність щодо ВІЛ-статусу

Чи дотримуються у вашому закладі політики конфіденційності щодо ВІЛ-статусу з урахуванням загальнодержавних вимог, яка включає в себе всі наступні компоненти?

- ⇒ Учні або співробітники не зобов'язані розкривати будь-кому інформацію щодо ВІЛ-статусу
- ⇒ Аналіз на антитіла до ВІЛ не вимагається з жодною метою
- ⇒ ВІЛ-статус не підлягає розголошенню без рішення суду або поінформованої, письмової, підписаної та датованої згоди особи з ВІЛ-інфекцією (або одного з батьків / опікуна юридично неповнолітньої людини) у відповідності до загальнодержавних вимог
- ⇒ Медико-санітарна документація, нотатки та інші документи, де зазначено ВІЛ-статус, мають зберігатись під замком
- ⇒ Коло осіб, які мають доступ до конфіденційних записів, обмежене названими в письмовому дозволі від імені особи (або одного з батьків/ опікуна), та співробітниками швидкої допомоги
- ⇒ Інформація щодо ВІЛ-статусу не буде додана до постійної навчальної або медичної документації учня без його письмової згоди (або письмової згоди одного з батьків/опікуна)
- ⇒ Процедурні правила для здійснення виправних дій у випадку порушення регуляцій

3 = Так, у нашому закладі дотримуються політики конфіденційності щодо ВІЛ-статусу, яка включає в себе всі **сім** з цих компонентів.

2 = У нашому закладі дотримуються політики конфіденційності щодо ВІЛ-статусу, яка включає в себе **шість** з цих компонентів.

1 = У нашому закладі дотримуються політики конфіденційності щодо ВІЛ-статусу, яка включає в себе **від одного до п'яти** з цих компонентів.

0 = Політика конфіденційності нашого закладу щодо ВІЛ-статусу **не** включає в себе жодного з цих компонентів, або у нас немає політики конфіденційності щодо ВІЛ-статусу.

7.3. Модуль 3.«Інклюзивна освіта на засадах загальнолюдських цінностей і життєвих навичок» (Стандарт 3)

Інструкції до модуля 3.

1. Уважно прочитайте і обговоріть питання Модуля 1 та правила підрахунку балів для кожного елемента, вказаного в цій таблиці.
2. За допомогою оцінних листів внесіть найбільш підходящий бал для кожного пункту.

		Наявні	Частково	В роботі	Немає
1	Пріоритетність навчання життєвим навичкам				
2	Обов'язковість тематики здоров'я, безпеки, соціалізації, громадянства				
3	Система мотивації навчання педагогічних працівників та учнів життєво важливим				
4	Залучення і рівність для всіх учасників				
5	Обов'язковий курс з основ здоров'я				
6	Стратегії активного навчання				
7	Можливості для відпрацювання навичок				
8	Завдання, які заохочують взаємодію учнів з родиною та громадою				
9	Підготовлені педагогічні працівники у сфері безпеки і здоров'я				
10	Підвищення кваліфікацію за дистанційним і очними формами навчання:				
11	Підвищення кваліфікації з методів роботи з класом				
12	Важливі теми щодо запобігання ненавмисному травмуванню та насильству				
13	Важливі теми щодо фізичної активності				
14	Важливі теми щодо здорового харчування				
15	Важливі теми щодо попередження вживання тютюну				
16	Важливі теми щодо обізнаності про астму				
17	Важливі теми щодо запобігання ВІЛ, іншим ЗПСШ і вагітності				
ПІДСУМКИ КОЛОНКИ¹:					

ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ МОДУЛЯ ²: Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.	
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ ³ МОДУЛЯ У %= (всього балів/51) X 100	%

¹ В кожному стовпчику порахуйте обведені бали та введіть їх суму в цьому рядку.

² Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.

³ Якщо ви вирішите пропустити будь-яке з питань, обов'язково відкоригуйте знаменник в рамках бала Модуля, віднімаючи три (3) по кожному пропущеному запитанню).

ОЦІННІ ЛИСТИ до Модуля 3

1. Пріоритетність навчання життєвим навичкам

Чи наявні у вашому закладі освіти наступні компоненти навчання життєвим навичкам?		Наявні	Відсутні
1	Розвиток психосоціальних навичок, сприятливих для здоров'я, безпеки, успішної соціалізації та самореалізації є одним із ключових завдань школи;		
2	Шкільні курси і предмети, спрямовані на набуття учнями наступних психосоціальних навичок: аналізу і розв'язання проблем, критичного мислення, ухвалення зважених рішень, ефективної комунікації, співчуття, розбудови рівноправних стосунків, запобігання стресам та їх подолання, опору соціальному тиску, відмови від небажаних пропозицій тощо;		
3	Вчителі школи пройшли підготовку з методики формування психосоціальних навичок за тематикою здоров'я, безпеки, соціальної і громадянської компетентності, розбудови миру, надзвичайних ситуацій (обсягом не менш як 90 годин);		
4	До викладання курсів з формування соціальної і здоров'язбережної компетентності допускаються лише вчителі, які пройшли підготовку і мають відповідні сертифікати;		
5	На засіданнях методичної ради і методичних об'єднань учителів – предметників та класних керівників регулярно обговорюються питання організації та якості соціальної і здоров'язбережної освіти у школі.		

Інструкція для визначення сумарного балу за питанням 1

3 = Так, наявні **всі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** компонент.

1 = Наявні менше **3** компонент.

0 = Немає жодної компоненти

---

2. **Обов'язковість тематики здоров'я, безпеки, соціалізації, громадянства**

Чи є тематика здоров'я, безпеки, соціальної і громадянської компетентності, розбудови миру, підприємливості, екологічної грамотності, надзвичайних ситуацій є обов'язковими елементами змісту навчального плану школи

- ⇒ тематика здоров'я, безпеки, соціальної і громадянської компетентності є обов'язковими елементами змісту навчального плану школи;
- ⇒ учні отримують відповідні для їхнього віку базові знання з наступних питань:
  - ⇒ фізична активність,
  - ⇒ гігієна
  - ⇒ раціональне харчування,
  - ⇒ профілактика інфекційних та неінфекційних захворювань,
  - ⇒ попередження травматизму,
  - ⇒ безпека у різних сферах життя,
  - ⇒ психічне і соціальне здоров'я,
  - ⇒ репродуктивне здоров'я,
  - ⇒ профілактика вживання алкоголю, тютюну та інших психоактивних речовин,
  - ⇒ Профілактика ВІЛінфекції тощо.

3 = Так, наявні **всі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** тем .

1 = Наявні менше тем

0 = Немає жодної компоненти

---

3. **Система мотивації навчання педагогічних працівників та учнів життєво важливим навичкам на засадах компетентнісного підходу**

Чи створена у вашому закладі освіти система мотивації, що включає наступні компоненти

- ⇒ керівництво вашого закладу надає педагогічним працівникам допомогу в розвитку та підтримці впевненості у собі, як педагогів;
- ⇒ педагогічні працівники заохочуються проходити навчання (дистанційне та очне) з питань формування важливих для здоров'я і безпеки життєвих навичок;
- ⇒ вчитель (вихователь) спілкується з учнями на засадах діалогу, партнерства і заохочує їх працювати разом;
- ⇒ моніторинг навчальних досягнень учнів супроводжується позитивними примітками та порадами щодо покращення результатів;
- ⇒ у закладі відмовляються від використання рейтингів успішності в класі, що посилюють конкуренцію;
- ⇒ у закладі регулярно відбуваються виставки творчих робіт учнів;
- ⇒ учнів заохочують ставити запитання під час навчання, які є цікавими для них;
- ⇒ вчителі застосовують групові форми роботи, щоб учні могли працювати разом і формувати «дух команди»;
- ⇒ учні залучаються до заходів щодо адвокації та популяризації здорового способу життя.

3 = Так, наявні **всі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** компонент.

1 = Наявні менше **3** компонент.

0 = Немає жодної компоненти

---

4. Залучення і рівність для всіх учасників

Чи забезпечує ваш заклад освіти інклюзивність (залученність) і рівність для всіх учасників навчально-виховного процесу, зокрема:

- ⇒ у закладі забезпечено рівний доступ хлопців і дівчат до всіх освітніх програм, враховуючи важливі потреби дівчат і хлопців;
- ⇒ у закладі забезпечено рівний доступ хлопців і дівчат до всіх послуг, які надає навчальний заклад;
- ⇒ у закладі проявляють повагу до відмінностей і різноманіття;
- ⇒ вчителі, працівники школи та батьки пройшли навчання з питань інклюзивної освіти і підготовлені для організації спільного навчання всіх дітей;

- ⇒ заклад обладнано всім необхідним для дітей з особливими потребами (будівлі, класи, туалети, книги, інформація, транспорт до школи, тощо);
- ⇒ у вашому класі навчаються діти з інвалідністю.

3 = Так, наявні **всі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** компонент.

1 = Наявні деякі компоненти.

0 = Немає жодної компоненти

---

5. **Обов'язковий курс з основ здоров'я**

Чи є обов'язковим для всіх учнів вашої школи предмет «Основи здоров'я»?

3 = Так

2 = Учні повинні пройти цей курс

1 = Ні, **але** є факультативний навчальний курс з питань охорони здоров'я

0 = Ні

---

6. **Стратегії активного навчання**

До стратегій активного навчання належать інтерактивні методи навчання, які базуються на партнерстві учнів і вчителя, залученні всіх учнів до навчальної діяльності, використанні різних форм інтерактивного навчання, врахування життєвого досвіду і індивідуальних стилів сприйняття і навчання учнів

Чи всі вчителі з у навчанні учнів з питань здоров'я і безпеки використовують стратегії активного навчання та форми роботи, які подобаються учням та є прийнятними для них?

- ⇒ практичні заняття під керівництвом вчителя
- ⇒ обговорення
- ⇒ спільне навчання
- ⇒ імітацію та навчальні ігри
- ⇒ роботу вчителя та форму навчання за принципом «рівний-рівному»
- ⇒ рольові ігри
- ⇒ тренування
- ⇒ візуалізацію

3 = Так, **всі** використовують.

2 = **Більшість** використовує.

1 = **Дехто** використовує.

0 = Не використовує **ніхто**.

---

7. Можливості для відпрацювання навичок

Чи всі вчителі у навчанні учнів з питань здоров'я і безпеки дають учням можливість практикувати або тренувати навички, необхідні для підтримки та покращення їхнього здоров'я?

- ⇒ розвиток критичного мислення та навички щодо вирішення проблем
- ⇒ прийняття рішень та оцінка наслідків прийнятих рішень
- ⇒ розвиток навичок спілкування
- ⇒ розвиток навичок відмови
- ⇒ уміння адекватно висловлювати почуття
- ⇒ уміння ставити відповідні цілі, щоб бути здоровим
- ⇒ доступ до достовірної та надійної інформації про здоров'я
- ⇒ виявлення та протидія маркетинговим стратегіям (наприклад, реклама тютюну або алкоголю) або повідомленням у ЗМІ, які можуть зашкодити здоров'ю
- ⇒ уміння справлятися зі складними особистими ситуаціями, такими як негативний тиск однолітків та зміни в родині
- ⇒ управління гнівом
- ⇒ формування позитивних стосунків
- ⇒ навичку читати інформацію на упаковці харчових продуктів
- ⇒ планування здорових перекусів
- ⇒ розробка безпечного та індивідуального плану фізичної активності
- ⇒ звичка носити та правильно використовувати захисне спорядження (наприклад, велосипедний шолом, ремінь безпеки, засоби захисту очей)

3 = Так, всі дають таку можливість.

2 = **Більшість** дає таку можливість.

1 = **Дехто** дає таку можливість.

0 = **Ніхто** не дає такої можливості, **або** у школі не викладається курс з питань здоров'я.

---

8. Завдання, які заохочують взаємодію учнів з родиною та громадою

Чи всі вчителі з питань здоров'я використовують завдання або проекти, які заохочують учнів до взаємодії з членами сім'ї та громадськими організаціями?

- ⇒ виконання домашніх обов'язків / завдань разом з батьками, опікунами або іншими членами родини
- ⇒ проведення опитування членів родини
- ⇒ донесення інформації до членів родини
- ⇒ виставки учнівських проектів у школі для представлення членам родин учнів
- ⇒ участь у веселих сімейних заходах, пов'язаних з безпечною фізичною активністю та здоровим харчуванням
- ⇒ заохочення родинних обговорень на теми, що стосуються здоров'я, які до того учні розглядали в школі.
- ⇒ розробку та відпрацювання планів безпеки разом з родиною (наприклад, план евакуації під час пожежі вдома, або план евакуації під час стихійного лиха)
- ⇒ збір інформації про існуючі громадські послуги
- ⇒ надання учнями волонтерської допомоги у сфері громадських послуг та в реалізації проектів з розвитку громади.
- ⇒ участь у громадських спеціальних заходах та відвідування громадських організацій після школи

3 = Так, **всі** використовують.

2 = **Більшість** використовує.

1 = **Деякі** використовують.

0 = **Ніхто** не використовує, або у школі не викладається курс з питань охорони здоров'я.

---

9. Підготовлені педагогічні працівники у сфері безпеки і здоров'я

Чи всі уроки з питань безпеки і здоров'я проводяться підготовленими викладачами з питань здоров'язбережної і соціальної компетентності та методики викладання превентивних програм?

3 = Так, **всі**.

2 = **Більшість** занять.

1 = **Деякі** заняття.

0 = Жодне заняття, **або** у школі не викладається курс з питань охорони здоров'я.

---

10. Підвищення кваліфікацію за дистанційним і очними формами навчання:

Чи діє у закладі система підвищення кваліфікації, яка містить наступні компоненти

- ⇒ персонал закладу постійно підвищує свою кваліфікацію з питань безпечної і дружньої до дитини школи, принаймі раз на рік проходячи відповідні тренінги;
- ⇒ вчителі, які викладають предмет «Основи здоров'я» та інші курси з формування соціальної та здоров'язбережної компетентності учнів, обов'язково проходять відповідну дистанційну і очну підготовку;
- ⇒ проходження курсів з підвищення своєї кваліфікації за дистанційним і очними формами навчання враховується у результатах атестації (сертифікації) вчителів).

3 = Так, **всі** компоненти наявні і всі проходять.

2 = **Більшість** проходить.

1 = **Дехто** проходить.

0 = **Ніхто** не проходить, **або** у школі не викладається курс з питань охорони здоров'я.

---

11. Підвищення кваліфікації з методів роботи з класом

Чи всі викладачі протягом останніх двох років пройшли курс підвищення кваліфікації у техніках роботи з класом?

3 = Так, **всі**.

2 = **Більшість** з них.

1 = **Дехто**.

0 = **Ніхто**.

---

12. Важливі теми щодо запобігання ненавмисному травмуванню та насильству

Чи містить ваша навчальна програма всі ці теми щодо запобігання ненавмисному травмуванню та насильству?

- ⇒ Безпека користування автотранспортом, наприклад, використання пасків безпеки

- ⇒ Використання захисного спорядження для їзди на велосипеді, катання на ковзанах або інших видів спорту
- ⇒ Безпека при поводженні з вогнем, водою, та безпека пішоходів
- ⇒ Попередження отруєння
- ⇒ Готовність до надзвичайних ситуацій
- ⇒ Перша допомога та серцево-легенева реанімація (СЛР)
- ⇒ До тем, пов'язаних з насильством, відносяться такі:
- ⇒ Управління гнівом
- ⇒ Залякування і що робити, якщо когось залякують
- ⇒ Піддрознювання
- ⇒ Особиста безпека, наприклад, при зустрічі з незнайомими людьми
- ⇒ Недоречні доторкання
- ⇒ Методи вирішення конфліктів без бійки
- ⇒ Види соціально орієнтованої поведінки, такі як співпраця, похвала, або готовність до підтримки інших людей
- ⇒ Шанобливі та доброзичливі відносини з партнерами
- ⇒ Особиста безпека, наприклад, орієнтована на те, аби не стати жертвою злочину
- ⇒ Сексуальні домагання
- ⇒ Насильство на побаченні
- ⇒ Сексуальне насильство та зґвалтування
- ⇒ Банди
- ⇒ Уміння розпізнавати ознаки і симптоми того, що людина збирається заподіяти шкоди собі або комусь
- ⇒ Як діяти, якщо хтось замислив заподіяти шкоди собі або іншим
- ⇒ Коли звертатися по допомогу у випадку виникнення суїцидальних настроїв
- ⇒ Коротко - та довгострокові наслідки насильства
- ⇒ Взаємозв'язок між самогубством і іншими видами насильства
- ⇒ Взаємозв'язок між самогубством та емоційним і психічним здоров'ям

До загальних тем, пов'язаних з травмуванням, відносяться такі:

- ⇒ Забобони, дискримінація та упередженість
- ⇒ Співчуття, що означає ототожнення себе з іншою людиною та розуміння її почуттів, ситуації або мотивів
- ⇒ Уміння приймати точку зору іншої людини

- ⇒ Зв'язок між вживанням алкоголю або інших наркотиків, та травмуванням, насильством і самогубством. Ставлення соціального середовища до ненавмисного травмування, насильства та самогубства, в тому числі вплив засобів масової інформації, сім'ї, колег і культури
- ⇒ Як знайти достовірну інформацію або послуги з попередження травматизму, насилля та самогубства
- ⇒ Як розробити план та відстежити прогрес на шляху до досягнення особистої мети щодо запобігання травматизму, насильству та самогубству
- ⇒ Як впливати, підтримувати або виступати на підтримку інших, аби запобігти травмуванню, насильству та самогубству
- ⇒ Як протистояти тиску з боку однолітків, який призводить до збільшення ризику травм, насильства та самогубства

3 = Так, **всі** ці теми розглядаються.

2 = Розглядається **більшість** з цих тем.

1 = Розглядаються **деякі** з цих тем.

0 = Розглядається **одна або жодна** з цих тем, **або** у школі не викладається курс з питань охорони здоров'я.

---

13. Важливі теми щодо фізичної активності

- ⇒ Чи містить ваш навчальний план з питань здоров'я всі зазначені нижче теми, які стосуються фізичної активності?
- ⇒ Фізичні, психологічні або соціальні переваги фізичної активності
- ⇒ Як фізична активність може сприяти здоровій вазі
- ⇒ Як фізична активність може покращити процес навчання
- ⇒ Як малорухливий спосіб життя впливає на розвиток хронічних захворювань
- ⇒ Тренованість, яка впливає на здоров'я, тобто, серцево-судинну витривалість, м'язову витривалість, м'язову силу, гнучкість та будову тіла
- ⇒ Відмінності між фізичною активністю, фізичними вправами та фітнесом
- ⇒ Етапи тренування, тобто, розігрів, робота і заспокоєння
- ⇒ Подолання перешкод щодо фізичної активності
- ⇒ Скорочення сидячої діяльності, наприклад, перегляду телебачення
- ⇒ Можливості для фізичної активності в громаді
- ⇒ Запобігання травмуванню під час фізичної активності

- ⇒ Безпека, пов'язана з погодними умовами, наприклад, уникнення теплового удару, переохолодження та сонячних опіків під час фізичної активності
- ⇒ Який об'єм фізичної активності слід вважати достатнім, тобто, визначення частоти, інтенсивності, часу і типу фізичної активності
- ⇒ Небезпеки використання допінгу, як, наприклад, стероїдів
- ⇒ Вплив соціального середовища на фізичну активність, в тому числі вплив засобів масової інформації, сім'ї, колег та культури
- ⇒ Як знайти достовірну інформацію або послуги, пов'язані з фізичною активністю та фітнесом
- ⇒ Як впливати, підтримувати або виступати на боці інших, аби залучити їх до фізичної активності
- ⇒ Як протистояти тиску з боку однолітків, які перешкоджають фізичній активності

3 = Так, **всі** ці теми розглядаються.

2 = Розглядається **більшість** з цих тем.

1 = Розглядаються **деякі** з цих тем.

0 = Розглядається **одна або жодна** з цих тем, **або** у школі не викладається курс з питань охорони здоров'я.

---

14. Важливі теми щодо здорового харчування

Чи містить ваш навчальний план з питань здоров'я всі ці теми щодо здорового харчування?

- ⇒ Зв'язок між здоровим харчуванням, особистим здоров'ям та профілактикою захворювань
- ⇒ Керівництво з харчування за схемою «Моя тарілка»
- ⇒ Читання та врахування інформації, вказаної на упаковці харчових продуктів
- ⇒ Різноманітний раціон щодня
- ⇒ Баланс між споживанням їжі та фізичною активністю
- ⇒ Вживання більшої кількості фруктів, овочів та цільнозернових продуктів
- ⇒ Вибір продуктів з низьким вмістом жирів, насичених жирів і холестерину, та відсутністю транс- жирів
- ⇒ Вибір продуктів харчування та напоїв з низьким вмістом цукру
- ⇒ Рекомендації щодо споживання солі
- ⇒ Споживання більшої кількості продуктів, багатих на кальцій

- ⇒ Приготування здорової їжі та перекусів (легких закусок)
- ⇒ Ризики практик з контролю за вагою
- ⇒ Врахування змін у розмірі тіла
- ⇒ Безпека їжі
- ⇒ Важливість споживання води
- ⇒ Важливість сніданку
- ⇒ Дотримання здорових навичок харчування при відвідуванні ресторанів
- ⇒ Харчові розлади
- ⇒ Зменшення споживання солі
- ⇒ Вплив соціального середовища на здорове харчування, в тому числі вплив ЗМІ, сім'ї, колег та культури
- ⇒ Як знайти достовірну інформацію або послуги, пов'язані з харчуванням та дотриманням дієти
- ⇒ Як розробити план і відстежити прогрес на шляху до досягнення особистої мети, харчуватись здорово
- ⇒ Як чинити опір тиску, пов'язаному з нездоровими харчовими звичками, з боку однолітків
- ⇒ Як впливати, підтримувати або виступати на боці інших людей щодо їхніх звичок здорового харчування

3 = Так, **всі** ці теми розглядаються.

2 = Розглядається **більшість** з цих тем.

1 = Розглядаються **деякі** з цих тем.

0 = Розглядається **одна або жодна** з цих тем, **або** у школі не викладається курс з питань охорони здоров'я.

---

15. Важливі теми щодо попередження вживання тютюну

Чи містить ваш навчальний план з питань охорони здоров'я всі зазначені нижче теми щодо попередження вживання тютюну?

- ⇒ Коротко - та довгострокові наслідки для здоров'я як результат вживання тютюну, включаючи цигарки, сигари та бездимний тютюн, а також інші тютюнові вироби
- ⇒ переваги щодо утримання від вживання тютюну
- ⇒ важливість відмови від вживання тютюну

- ⇒ Вплив нікотину в тютюнових виробах, що впливає на виникнення залежності
- ⇒ Вплив пасивного куріння на здоров'я, та переваги середовища, вільного від куріння та тютюну в цілому
- ⇒ скільки молодих людей курять
- ⇒ Ставлення соціального середовища до вживання тютюну, в т. ч., вплив ЗМІ, сім'ї, колег та культури
- ⇒ Пошук достовірної інформації та послуг, пов'язаних з профілактикою та припиненням вживання тютюну
- ⇒ Вміння протистояти тиску з боку однолітків щодо вживання тютюну
- ⇒ Прийняття особистих зобов'язань не вживати тютюн
- ⇒ Підтримка заходів школи та спільноти у питаннях щодо створення середовища без тютюну
- ⇒ Як впливати, підтримувати або виступати на боці інших людей, аби запобігти вживанню тютюну
- ⇒ Вплив або підтримка інших, аби вони кинули палити
- ⇒ Як уникнути забруднення навколишнього середовища тютюновим димом, як уникати пасивного куріння

3 = Так, **всі** ці теми розглядаються.

2 = Розглядається **більшість** з цих тем.

1 = Розглядаються **деякі** з цих тем.

0 = Розглядається **одна або жодна** з цих тем, **або** у школі не викладається курс з питань здоров'я.

16. Важливі теми щодо обізнаності про астму

Чи містить ваш навчальний план з питань охорони здоров'я всі зазначені теми щодо обізнаності про астму?

- ⇒ Основні факти та чинники виникнення астми
- ⇒ Зв'язок з довіреною дорослою людиною, яка може допомогти особі, що потребує допомоги у випадку астматичного нападу
- ⇒ Шляхи підтримки однокласників, хворих на астму
- ⇒ виявлення співчуття до людей, хворих на астму

3 = Так, **всі** ці теми розглядаються.

2 = Розглядається **більшість** з цих тем.

1 = Розглядаються **деякі** з цих тем.

0 = Розглядається **одна або жодна** з цих тем, **або** у школі не викладається курс з питань охорони здоров'я.

---

17. Важливі теми щодо запобігання ВІЛ, іншим ЗПСШ і вагітності

Чи містить ваш навчальний план з питань здоров'я і безпеки всі зазначені теми щодо запобігання ВІЛ, іншим захворюванням, що передаються статевим шляхом (ЗПСШ) і вагітності?

- ⇒ Питання, пов'язані з розвитком людини, в т. ч. питання репродуктивної анатомії та статевої зрілості
- ⇒ Як передається ВІЛ та інші ЗПСШ
- ⇒ Ознаки та симптоми ВІЛ та інших ЗПСШ, а також методи їх діагностики та лікування
- ⇒ Довгострокові наслідки ВІЛ, інших ЗПСШ та СНІД для здоров'я
- ⇒ Співчуття до людей, які живуть з ВІЛ або СНІД
- ⇒ Запобігання ВІЛ, іншим ЗПСШ та вагітності
- ⇒ Утримання як найефективніший спосіб уникнути ВІЛ, інших ЗПСШ та вагітності
- ⇒ Вплив соціальних чинників на сексуальну поведінку, в т. ч. вплив ЗМІ, сім'ї, колег, сексуальних партнерів, гендерних ролей та культури
- ⇒ Загальні фактори ризику виникнення ВІЛ, інших ЗПСШ та вагітності (наприклад, вживання алкоголю або інших наркотиків, непостійне або неправильне використання презервативів)
- ⇒ Створення та підтримання здорових стосунків
- ⇒ Методи запобігання вагітності та ЗПСШ, і їхня дієвість
- ⇒ Як правильно використовувати методи запобігання вагітності та ЗПСШ, в т. ч. презервативи
- ⇒ Опір спонуканню до сексуальної поведінки
- ⇒ Навички ефективного спілкування для підтримки свого сексуального здоров'я і безпечних відносин
- ⇒ Емоційні, соціальні, фізичні та фінансові наслідки підліткового батьківства
- ⇒ Пошук достовірної інформації або послуг, пов'язаних з ВІЛ, ЗПСШ і вагітністю, в т.ч. послуг з консультування та тестування

- ⇒ Як впливати, підтримувати або виступати на боці інших людей, щоб допомогти їм прийняти здорові рішення, пов'язані з сексуальною поведінкою
- ⇒ Відповідальність впевнитись, що кожен статевий контакт є погодженим, і як розпізнати ознаки сексуальних домагань, примусу або тиску на інших людей
- ⇒ Як визначити ефективні та надійні послуги, інформацію та продукцію, в т. ч. ті, які стосуються сексуальних домагань, примусу та насильства

3 = Так, **всі** ці теми розглядаються.

2 = Розглядається **більшість** з цих тем.

1 = Розглядаються **деякі** з цих тем.

0 = Розглядається **одна або жодна** з цих тем, **або** у школі не викладається курс з питань охорони здоров'я.

7.4. Модуль 4. «Ефективне шкільне управління, партнерство та участь» (Стандарт 4).

Інструкції до модуля 4.

1. Уважно прочитайте і обговоріть питання Модуля 1 та правила підрахунку балів для кожного елемента, вказаного в цій таблиці.
2. За допомогою оцінних листів внесіть найбільш підходящий бал для кожного пункту.

№	Показник	Наявні	Частково	В роботі	Немає
1	Створення безпечної і дружньої до дитини школи є головним пріоритетом політики закладу освіти				
2	Заклад має визначену місію і кодекс поведінки, які сприймаються усіма учасниками навчально-виховного процесу.				
3	Управління закладом відбувається на засадах самоврядування, демократії, рівного доступу, прозорості і поваги до різноманіття культур				
4	Батьки учнів приймають активну участь у житті закладу				
5	Служба безпеки і здоров'я				
6	Взаємодія з громадою				
ПІДСУМКИ КОЛОНКИ¹:					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ МОДУЛЯ ²: Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ ³ МОДУЛЯ У %= (всього балів/18) X 100					%

¹ В кожному стовпчику порахуйте обведені бали та введіть їх суму в цьому рядку.

² Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.

³ Якщо ви вирішите пропустити будь-яке з питань, обов'язково відкоригуйте знаменник в рамках бала Модуля, віднімаючи три (3) по кожному пропущеному запитанню).

ОЦІННІ ЛИСТИ до Модуля 4 «Ефективне шкільне управління, партнерство та участь» (Стандарт 4.)

1. **Створення безпечної і дружньої до дитини школи є головним пріоритетом політики закладу освіти**

Чи містить політика вашого закладу освіти наступні компоненти?		Наявні	Відсутні
1	Створення безпечної і дружньої до дитини школи (БДДШ) є одним із засадничих принципів діяльності навчального закладу		
2	У закладі створена і постійно діє шкільна команда з питань аналізу і удосконалення діяльності БДДШ		
3	У закладі регулярно здійснюється експрес оцінка за участю всіх зацікавлених сторін: керівництва, вчителів, учнів, допоміжного персоналу, шкільних психологів і соціальних педагогів, батьків, представників органів управління освітою, тощо		
4	Результати експрес оцінювання доступні для всіх зацікавлених сторін		
5	Шкільна команда регулярно (щонайменше раз на рік) здійснює комплексне планування заходів з удосконалення навчального закладу		
6	У реалізації запланованих заходів приймають участь усі зацікавлені сторони.		

Інструкція для визначення сумарного балу за питанням 1

3 = Наявні **усі** компоненті.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявні **деякі** компоненти.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

2. Заклад має визначену місію і кодекс поведінки, які сприймаються усіма учасниками навчально-виховного процесу.

Чи наявні у вашому закладі наступні компоненти?

- ⇒ у закладі встановлено зрозумілі для всіх правила поведінки;
- ⇒ принципи діяльності і правила поведінки у навчальному закладі обговорюються і приймаються за рівною участю педагогічного колективу, учнів школи та їх батьків;
- ⇒ місія і правила поведінки у закладі розміщено так, що кожен бажаючий може ознайомитися з ними;
- ⇒ встановлені у закладі правила поведінки добре сприймаються учнями, вчителями, батьками.
- ⇒ у закладі дотримуються норм конструктивної взаємодії педагогічних працівників та учнів.

- 3 = Наявні **усі** компоненти.
2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.
1 = Наявні **деякі** компоненти.
0 = Немає **жодного** з цих компонентів.
-

3. Управління закладом відбувається на засадах самоврядування, демократії, рівного доступу, прозорості і поваги до різноманіття культур

Чи наявні у вашому закладі наступні компоненти?

- ⇒ у статуті закладу чітко виписані принципи управління школою на засадах самоврядування, демократії і прозорості у прийнятті рішень, рівного доступу до всіх послуг, поваги до різноманіття культур;
- ⇒ у закладі створено і постійно діють органи самоврядування: піклувальна рада, педагогічна рада, учнівська рада тощо
- ⇒ органи самоврядування реально впливають на життя навчального закладу;
- ⇒ учні беруть участь в обговоренні всіх важливих для шкільного життя питань;
- ⇒ учні беруть участь у заходах, які допомагають їм усвідомити, зрозуміти та цінувати відмінності між ними (наприклад, культурні, релігійні, соціальні);
- ⇒ учні спільно розв'язують проблеми, що виникають;
- ⇒ учні можуть відкрито висловлювати свої почуття та думки щодо навчання і шкільного життя;
- ⇒ дівчата і хлопці мають рівні можливості для розкриття свого потенціалу;
- ⇒ педагогічний колектив закладу активно сприяє залученню учнів до прийняття рішень щодо організації процесу навчання.

- 3 = Наявні **усі** компоненти.
2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.
1 = Наявні **деякі** компоненти.
0 = Немає **жодного** з цих компонентів.
-

4. Батьки учнів приймають активну участь у житті закладу

Чи наявні у вашому закладі наступні компоненти?

- ⇒ батьки (піклувальники) почувуються бажаними гостями у закладі освіти;
- ⇒ усіх батьків (піклувальників) ознайомлюють із місією і правилами

поведінки у навчальному закладі

- ⇒ батьків (піклувальників) учнів запрошують до закладу, щоб обговорити з учителями навчальні досягнення та/або поведінку дитини на уроках;
- ⇒ батьки (піклувальники) мають змогу обговорювати і брати участь у прийнятті закладом освіти
- ⇒ батьки (піклувальники) залучаються до будь-яких видів діяльності, пов'язаних із життям школи (наприклад, екскурсії, конкурси та інше);
- ⇒ вчителі заохочують і надають рекомендації батькам щодо допомоги дітям у закріпленні та повторенні вдома отриманих у школі знань;
- ⇒ учителі навчального закладу проводять батьківські збори, презентаційні тренінгові заняття для ознайомлення батьків зі змістом та методами формування соціальної і здоров'язбережної компетентності учнів.

3 = Наявні **усі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявні **деякі** компоненти.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

---

5. Служба безпеки і здоров'я

Чи створена у вашому навчальному закладі і діє на постійній основі служба безпеки і здоров'я, яка координує всю діяльність, спрямовану на формування і підтримку захисного фізичного і комфортного психосоціального середовища?

- ⇒ у навчальному закладі є фахівці з охорони праці, безпеки життєдіяльності, здорового способу життя;
- ⇒ у навчальному закладі функціонує комісія з питань охорони праці;
- ⇒ в навчальному закладі є медичний працівник та функціонує медичний пункт для надання домедичної допомоги;
- ⇒ у навчальному закладі є психологічна служба;
- ⇒ у навчальному закладі є соціальний педагог.

3 = Наявні **усі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявні **деякі** компоненти.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

---

6. Взаємодія з громадою

Чи проводить ваш заклад освіти активну взаємодію з громадою і органами місцевого самоврядування на засадах відкритості і партнерства?:

- ⇒ у закладі працюють громадські організації, які опікуються промоцією здорового способу життя, безпечної поведінки, активного громадянства тощо;
- ⇒ педагогічний колектив закладу співпрацює з різними соціальними інституціями місцевої громади (зкладами охорони здоров'я, органами внутрішніх справ, позашкільними навчальними закладами тощо);
- ⇒ вчителі навчального закладу постійно беруть участь в організації чи проведенні семінарів, конференцій, круглих столів, які спрямовані на розвиток та підвищення якості превентивної освіти;
- ⇒ учні працюють над проектами на користь місцевої громади та спільно з нею;
- ⇒ заклад має свій веб-сайт, на якому регулярно висвітлюється діяльність освітнього закладу.
- ⇒ Персонал закладу і учні регулярно проходять навчання з питань ефективного самоврядування

3 = Наявні **усі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявні **деякі** компоненти.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

7.5. Модуль 5. «Фізичне виховання та інші програми фізичної активності»

Інструкції до модуля 5.

1. Уважно прочитайте і обговоріть питання Модуля 5 та правила підрахунку балів для кожного елемента, вказаного в цій таблиці.
2. За допомогою оцінних листів внесіть найбільш підходящий бал для кожного пункту.

		Наявні	Частко	В роботі	Немає
1	60 хвилин фізичного виховання на день, 225 хвилин на тиждень				
2	Інформація та матеріали для вчителів фізичного виховання				
3	Заборона відмови або звільнення від уроків фізичного виховання				
4	Учні активні принаймні 50% часу уроку				
5	Індивідуальні плани фізичної активності та занять фізичною культурою				
6	Оздоровча фізична культура				
7	Сприяння реалізації громадських заходів з фізичної культури				
8	Дипломовані вчителі фізичної культури				
9	Увага до учнів з особливими потребами				
10	Заходи з безпеки під час занять фізичною культурою				
11	Підвищення кваліфікації вчителів				
12	Участь у шкільних спортивних програмах або секціях				
13	Можливість участі у міжшкільних заняттях спортом				
14	Можливість участі в заходах з фізичної активності до та після навчання				
15	Проведення активних перерв у класах				
16	Вимоги до підготовки тренерів з видів спорту				
17	Відповідність спортивних закладів/ інвентаря стандартам безпеки				
18	Вимоги до правил безпеки під час занять спортом				
ПІДСУМКИ КОЛОНКИ¹:					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ МОДУЛЯ²: Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ³ МОДУЛЯ У %= (всього балів/54) X 100					%

¹ В кожному стовпчику порахуйте обведені бали та введіть їх суму в цьому рядку.

² Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.

³ Якщо ви вирішите пропустити будь-яке з питань, обов'язково відкоригуйте знаменник в рамках бала Модуля, віднімаючи три (3) по кожному пропущеному запитанню).

ОЦІННІ ЛИСТИ до Модуля 5

1. 60 хвилин фізичного виховання на день, 225 хвилин на тиждень

Чи всі учні у кожному класі мають достатню кількість хвилин фізичного виховання на день (тиждень) протягом усього навчального року?		Наявні	Відсутні
Примітка: Уроки фізичного виховання потрібно проводити принаймні три рази на тиждень; краще, якщо уроки фізкультури проводитимуться щодня.			
1	Так. 60 хвилин на день (300 хвилин на тиждень) для всіх учнів у кожному класі протягом усього навчального року		
2	45 хвилин на день (225 хвилин на тиждень) для всіх учнів у кожному класі протягом усього навчального року		
3	90 хвилин на тиждень		
4	Менш як 90 хвилин на тиждень		

Інструкція для визначення сумарного балу за питанням 1

3 = Так. 60 хвилин на день (300 хвилин на тиждень) для всіх учнів у кожному класі протягом усього навчального року

2 = 27 хвилин на день (135 хвилин на тиждень) для всіх учнів у кожному класі протягом усього навчального року

1 = 90 хвилин на тиждень

0 = менш як 90 хвилин на тиждень або не всі учні мають уроки фізичного виховання протягом навчального року.

---

2. Послідовна навчальна програма з фізичного виховання, узгоджена з державними стандартами

Чи всі вчителі фізичного виховання проводять навчання за послідовною навчальною програмою з фізичного виховання, складеною з урахуванням вікових особливостей учнів та у відповідності до державних стандартів фізичного виховання?

3 = Так.

2 = **Деякі** викладачі проводять навчання за послідовним навчальним планом з фізичного виховання, **і** він складений у відповідності до державних стандартів.

1 = **Деякі** викладачі проводять навчання за послідовним навчальним планом з фізичного виховання, **але** він не узгоджений з державними стандартами.

0 = **Ніхто** не використовує, **або** навчальна програма непослідовна, **або** немає навчальної програми з фізичного виховання.

---

3. Інформація та матеріали для вчителів фізичного виховання

Чи всі вчителі фізичного виховання забезпечені інформацією та матеріалами, вказаними нижче, які допомагають якісно проводити уроки фізичної культури?

- Цілі, завдання та очікувані результати фізичного виховання
- Наявний навчальний план з фізичного виховання
- План з оцінювання успішності учнів
- Пристрої контролю фізичної активності, такі як крокоміри, пульсометри
- Протоколи для аналізу та оцінювання успішності учнів з фізичного виховання
- Види навчання, які збільшують час, коли учні займаються фізичною активністю від помірної до високої інтенсивності
- Види навчання, які залучають до процесу фізичного виховання учнів з довгостроковими фізичними, медичними або розумовими обмеженнями

3 = Так, всі вчителі фізичного виховання забезпечені **принаймні вісьмома** видами матеріалів.

2 = Вчителі фізичного виховання мають **від чотирьох до семи** видів матеріалів.

1 = Вчителі фізичного виховання мають **від одного до трьох** видів матеріалів.

0 = Вчителі фізичного виховання **не** забезпечені зазначеними видами матеріалів.

---

4. Заборона відмови або звільнення від уроків фізичного виховання

Чи забороняє заклад відмову або звільнення від уроків фізичного виховання?

3 = Так.

2 = Так, **але** іноді для відмов або звільнень робляться винятки.

1 = Ні, **але** в школі планується запровадити заборону відмов або звільнень.

0 = Ні, **або** фізичне виховання не викладається.

---

5. Учні активні принаймні 50% часу на уроці

Під час більшості уроків фізичного виховання вчителі підтримують активність учнів на рівні від помірної до високої принаймні 50% часу?

3 = Так, на всіх або на більшості уроків.

2 = Приблизно на половині уроків.

1 = На менш ніж половині уроків.

0 = Взагалі цього не роблять, або у школі не викладається фізичне виховання.

---

6. Індивідуальні плани фізичної активності та занять фізичною культурою

Чи розробляють та втілюють учні власні індивідуальні плани фізичної активності та занять фізичною культурою в рамках програми з фізичного виховання? Чи підтримують вчителі фізичного виховання постійний зворотній зв'язок з учнями з питань реалізації їх планів?

3 = Так.

2 = Учні розробляють та втілюють власні індивідуальні плани, **але** викладачі підтримують зворотній зв'язок лише час від часу.

1 = Учні розробляють та втілюють власні індивідуальні плани, **але** вчителі не підтримують жодного зворотного зв'язку.

0 = Учні не розробляють і не реалізують власні індивідуальні плани, **або** занять з фізичної культури немає.

---

7. Сприяння реалізації громадських заходів з фізичної культури

Чи містить навчальна програма з фізичного виховання у вашому закладі три або більше методи, які спонукають учнів до участі в різноманітних видах громадських заходів з фізичної культури?

⇒ обговорення в класі

⇒ дошки оголошень

⇒ анонси, орієнтовані на широкий загал

- ⇒ запрошені лектори, які пропагують громадські програми
- ⇒ розповсюдження листівок
- ⇒ домашні завдання
- ⇒ статті в інформаційних бюлетенях
- ⇒ отримані заліки за участь в громадських заходах та програмах з фізичної культури

3 = Так, використовує **три або більше** методи.

2 = Програма спонукає до участі в різноманітних формах громадської фізичної активності, але тільки **одним або двома** методами.

1 = Програма спонукає до участі **лише в одному** типі громадської фізичної активності.

0 = Програма не спонукає до участі в різноманітних видах громадської фізичної активності, **або** у школі немає програми з фізичного виховання.

8. Дипломовані вчителі фізичної культури

Чи всі уроки фізичної культури проводяться дипломованими вчителями, які мають відповідний диплом або мають дозвіл на викладання фізичної культури?

3 = Так, **всі**.

2 = **Більшість** уроків.

1 = **Деякі** уроки.

0 = **Жоден** урок, **або** уроки фізичної культури не проводяться у школі.

9. Увага до учнів з особливими потребами

Чи передбачає навчальна програма з фізичного виховання у вашій школі використання всіх або більшості методів, зазначених нижче, які дозволяють учням з особливими потребами щодо здоров'я відвідувати уроки фізичного виховання?

- ⇒ Уроки фізкультури адаптовані під потреби учнів
- ⇒ Використання спорядження та інвентарю, адаптованого під спеціальні потреби учнів
- ⇒ Забезпечення повноцінної участі в уроках фізичного виховання учнів з хронічними захворюваннями, належним чином та коли вони мають таку можливість.
- ⇒ Спостереження за проявами та симптомами хронічних захворювань

- ⇒ Заохочення учнів носити з собою потрібні ліки і самостійно слідкувати за їх прийомом (в тому числі профілактичних і/або тих, що приймають у випадку астматичних нападів) у спортивній залі та на ігрових полях; допомога учням, які не мають ліків з собою
- ⇒ Заохочення студентів до активного самоконтролю (тобто, з використанням пікфлоуметра, що розпізнає тригери) в спортивному залі та на ігрових полях (якщо батьки/опікуни, медичний працівник і шкільна медсестра радять це робити)
- ⇒ Залучення другого вчителя, помічника, фізіотерапевта, або професійного терапевта для допомоги учням у разі необхідності
- ⇒ Використання методики навчання за принципом «рівний-рівному» (наприклад, об'єднання учнів без особливих потреб щодо здоров'я з учнями, які такі потреби мають)

3 = Так, програма з фізичного виховання передбачає постійне використання **всіх або більшості** з цих навчальних методик.

2 = Програма з фізичного виховання передбачає постійне використання **деяких** з цих навчальних методик.

1 = Програма з фізичного виховання передбачає використання **деяких** з цих навчальних методик, але не постійно (не всіма вчителями або не в усіх класах, де навчаються учні з особливими потребами щодо здоров'я).

0 = Програма з фізичного виховання не передбачає використання **жодної** з цих методик, **або** у школі уроки фізичної культури не проводяться.

10. Заходи безпеки під час занять фізичною культурою

Чи передбачає навчальна програма з фізичного виховання у вашому закладі використання всіх заходів безпеки, зазначених нижче?

- ⇒ Активний нагляд
- ⇒ Заохочення соціально орієнтованої поведінки
- ⇒ Використання захисного одягу та спорядження, яке підходить дитині за розміром та знаходиться у хорошому стані
- ⇒ Використання безпечного, відповідного до віку учнів, інвентаря
- ⇒ Мінімізація впливу сонця, смогу та екстремальних температур
- ⇒ Використання методів боротьби з інфекцією під час роботи з кров'ю та іншими рідинами тіла

⇒ Спостереження за навколишнім середовищем, щоб знизити вплив потенційних алергенів або подразнюючих речовин (наприклад, пилку, бджіл, сильних запахів)

3 = Так, **всіх** цих заходів безпеки дотримуються.

2 = Всіх цих заходів безпеки дотримуються, **але** іноді з'являються тимчасові проблеми з виконанням або забезпеченням одного з них.

1 = Одного з цих заходів безпеки не дотримуються, **або** іноді з'являються тимчасові проблеми з виконанням або забезпеченням більш ніж одного з них.

0 = закладу не дотримуються більш ніж одного з цих заходів безпеки, або у школі уроки фізичної культури не проводяться.

---

11. Підвищення кваліфікації вчителів

Чи мають викладачі фізичного виховання принаймні раз на рік проходити курси підвищення кваліфікації з питань фізичного виховання?

3 = Так, **усі** повинні.

2 = **Більшість** з них.

1 = **Деяко** повинен.

0 = **Ніхто**, **або** у школі немає вчителів фізичного виховання.

---

12. Участь у шкільних спортивних програмах або секціях

Чи беруть участь хлопці та дівчата у шкільних спортивних програмах або секціях, які проводяться під егідою школи?

3 = Так, **багато** хлопців і дівчат беруть участь у шкільних спортивних програмах або секціях, які проводяться під егідою школи.

2 = Здебільшого, багато учнів **тільки однієї статі** беруть участь у шкільних спортивних програмах або секціях, які проводяться під егідою школи.

1 = **Дуже мало** учнів обох статей беруть участь у шкільних спортивних програмах або секціях, які проводяться під егідою школи.

0 = Шкільних спортивних програм або секцій, які проводяться під егідою школи, **немає**.

---

13. Можливість міжшкільних занять спортом

Чи представлені у вашому закладі принаймні 5 різних видів спорту, у яких і хлопці, і дівчата могли б змагатись на міжшкільному рівні?

3 = Так, наш заклад пропонує і хлопцям, і дівчатам **принаймні 5** різних видів спорту, представлених на міжшкільному рівні.

2 = Наша наш заклад пропонує і хлопцям, і дівчатам **від 3 до 4** різних видів спорту, представлених на міжшкільному рівні

1 = Наша наш заклад пропонує і хлопцям, і дівчатам **один або два** різних види спорту, представлених на міжшкільному рівні, а також пропонує п'ять або більше видів спорту, **але** лише для однієї статі.

0 = Наша наш заклад **не** пропонує заняття спортом на міжшкільному рівні.

14.Наявність можливостей участі в заходах з фізичної активності до та після навчання

Чи надає ваш заклад можливості для учнів займатись фізичною активністю до та після навчального дня, наприклад, за допомогою організованої фізичної активності або доступу до закладів або обладнання для фізичної активності?

3 = Так, як до, так і після навчального дня.

2 = Ми пропонуємо заняття до або після школи, але не обидва варіанти.

1 = Ми не надаємо можливості для учнів займатись фізичною активністю до або після навчального дня, але у планах є запровадження таких послуг.

0 = Ні, ми не надаємо можливості для учнів займатись фізичною активністю до або після навчального дня, і немає жодних планів щодо запровадження таких послуг.

15.Проведення активних перерв у класах

Чи всім учням надаються можливості брати участь в активних перервах у класах, поза уроками фізичного виховання, під час канікул?

3 = Так, щодня протягом звичайного навчального тижня.

2 = Більшість часу протягом звичайного шкільного тижня.

1 = У деякі дні під час звичайного шкільного тижня.

0 = Ні, ми не надаємо учням можливостей брати участь в активних перервах у класах.

16. Вимоги до підготовки тренерів з різних видів спорту

Чи вимагають у вашому закладі від усіх спортивних тренерів міжшкільного рівня пройти підготовку у тому виді спорту, який вони викладають, що відображає достатню майстерність і знання у галузі, в якій вони викладають?

3 = Так.

2 = Наш заклад вимагає підготовки, **але** не вимагає, аби вона відображала компетентність у навичках і знаннях, викладених у Державних вимогах до тренерів з виду спорту.

1 = Наш заклад в даний час не потребує підготовки тренерів, **але** наразі такі вимоги запроваджуються.

0 = Наш заклад не вимагає підготовки, **або** у нашій школі немає спортивних тренерів міжшкільного рівня.

---

17. Відповідність спортивного інвентарю стандартам безпеки

Чи гарантує школа, що інфраструктура та обладнання для фізичної активності відповідає або перевищує рекомендовані стандарти безпеки щодо проектування, монтажу та технічного обслуговування, наступними способами?

- ⇒ Регулярний огляд і ремонт внутрішніх і зовнішніх ігрових зон, в тому числі ігрових майданчиків і спортивних полів
- ⇒ Регулярний огляд і ремонт спортивного інвентарю, як-то м'ячі, скакалки, кардіотренажери, тренажери вільної ваги та силові тренажери
- ⇒ Оббиті пом'якшувачем / матами стійки воріт та стіни спортивної зали
- ⇒ Майданчик для гри в футбол, баскетбол, волейбол
- ⇒ Надійно закріплені переносні футбольні ворота, які зберігаються в закритому приміщенні, коли не використовуються
- ⇒ Відкриті трибуни, сконструйовані таким чином, щоб мінімізувати ризик падіння
- ⇒ Протиковзальні поверхні біля басейну
- ⇒ Басейни, спроектовані, побудовані та модернізовані таким чином, аби уникнути пошкоджень

ПРИМІТКА: Будь ласка, не зважайте на стандарти, які не є релевантними для вашої школи.

3 = Так, всіх цих стандартів безпеки дотримано.

2 = Всіх цих стандартів безпеки дотримано, **але** іноді в школі виникають тимчасові проблеми з одним із них.

1 = Один з цих стандартів безпеки не дотримується, а іноді в школі виникають тимчасові проблеми з більш ніж одним із них.

0 = Недотримані більше одного стандарту безпеки, **або** у школі немає інфраструктури чи обладнання для фізичної активності.

---

18. Вимоги до правил безпеки під час занять спортом

Чи забезпечує спортивна програма вашого закладу впровадження та виконання всіх наступних вимог до правил безпеки?

- ⇒ Вимагає проходження медичного огляду у лікаря
- ⇒ Уникає крайнощів у тренувальному режимі, які можуть призвести до травм (наприклад, тепловий удар, виснаження, зневоднення, розтягнення зв'язок, перевантаження)
- ⇒ Встановлює допуски, в тому числі дозвіл від медичного працівника, перш ніж дозволити подальшу участь у заняттях або повернення до гри після травми голови
- ⇒ Заохочує хорошу фізичну підготовку, роботу в команді, а також дотримання правил безпеки
- ⇒ Суворо дотримується заборони насильства та агресії з боку учнів, глядачів, тренерів та інших осіб під час спортивних заходів
- ⇒ Суворо дотримується заборони небезпечної спортивної поведінки (наприклад, атака головою у футболі, гра високо піднятою ключкою в хокеї, кидання біти у бейсболі)
- ⇒ Повідомляє про всі спортивні травми до відповідної установи

3 = Так, всі ці вимоги до безпеки виконуються.

2 = Всі ці вимоги до безпеки виконуються, **але** іноді в школі є тимчасові проблеми з виконанням або забезпеченням однієї з них.

1 = Одна з цих вимог до безпеки не виконується, **або** іноді в школі є тимчасові проблеми з виконанням або забезпеченням більш ніж однієї з них.

0 = Більш ніж одна з цих вимог до безпеки не виконується, **або** школа не має спортивної програми.

7.6. Модуль 6. «Послуги з харчування»

Інструкції до модуля 6.

1. Уважно прочитайте і обговоріть питання Модуля 6 та правила підрахунку балів для кожного елемента, вказаного в цій таблиці.
2. За допомогою оцінних листів внесіть найбільш підходящий бал для кожного пункту.

		Наявн і	Частково	В роботі	Немає
1	Сніданок та обід				
2	Купівля та приготування здорової їжі				
3	Популяризація здорового/правильного вибору їжі та напоїв				
4	Достатня кількість часу для споживання їжі у школі				
5	Співпраця між персоналом шкільної їдальні та вчителями				
6	Щорічний безперервний процес навчання та підготовки персоналу шкільної їдальні				
7	Чиста, безпечна, охайна їдальня				
8	Наявність запасів продуктів харчування на випадок надзвичайних ситуацій				
9	Діяльність за програмою «Від ферми школі»				
ПІДСУМКИ КОЛОНКИ¹:					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ МОДУЛЯ ²: Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ ³ МОДУЛЯ У %= (всього балів/27) X 100					%

¹ В кожному стовпчику порахуйте обведені бали та введіть їх суму в цьому рядку.

² Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.

³ Якщо ви вирішите пропустити будь-яке з питань, обов'язково відкоригуйте знаменник в рамках бала Модуля, віднімаючи три (3) по кожному пропущеному запитанню).

ОЦІННІ ЛИСТИ до Модуля 6.

1. Програми харчування (сніданок та обід)

Чи забезпечує ваш заклад харчування (сніданок та обід), які є абсолютно доступними для всіх учнів?		Наявні	Відсутні
1	Так		
2	Наш заклад пропонує сніданок та обід, але вони не є доступними для всіх учнів		
3	Наш заклад пропонує сніданок та обід, але вони не є доступними для всіх учнів		
4	Наш заклад пропонує тільки обід, натомість немає жодних планів аби додати ще і сніданок, або школа взагалі не пропонує ні сніданок, ані обід		

Інструкція для визначення сумарного балу за питанням 1

3 = Так.

2 = Наш заклад пропонує сніданок та обід, **але** вони не є доступними для всіх учнів.

1 = Наш заклад пропонує сніданок та обід, **але** вони не є доступними для всіх учнів.

0 = Наш заклад пропонує тільки обід, натомість немає жодних планів аби додати ще і сніданок, **або** школа взагалі не пропонує ні сніданок, ані обід.

---

2. Закупівля та приготування здорової їжі

Чи систематично дотримується служба шкільного харчування правил щодо закупівлі та приготування більш здорових продуктів?

- ⇒ Дотримання інструкцій, які вимагають меншого вмісту солі в приготованій їжі; а також у таких консервованих продуктах як овочі, соуси та ін.
- ⇒ Дотримання інструкцій, які вимагають меншого вмісту цукру в готових продуктах, зокрема, в цільнозернових мюслях, зернових батончиках; сніданках - млинцях або вафлях; а також у консервованих фруктах.
- ⇒ Запікання м'яса у духовці чи на вогні, радше ніж його смаження на олії
- ⇒ Приготування овочів на пару або запікання
- ⇒ Приготування овочів без олії або з малою її кількістю
- ⇒ Приготування їжі у посуді з протипригарним покриттям, використання паперу для випічки, а не жиру чи олії

- ⇒ Використання заморожених, або консервованих з низьким вмістом солі, овочів замість звичайних консервованих овочів
- ⇒ Використання продуктів, вирощених або вироблених на місцевих с/г підприємствах/фермах, зокрема, молока, сільськогосподарських продуктів та/або м'яса, курки чи риби
- ⇒ Дотримання стандартизованих рецептів, що передбачають приготування їжі з обмеженим використанням жирів, олій, солі та цукру
- ⇒ Використання інших приправ (свіжих трав) замість солі. Трави можуть бути вирощені на шкільній присадибній ділянці або у місцевих виробників.

3 = Так, у закладі дотримуються **від десяти до одинадцяти** з цих правил.

2 = Дотримуються від восьми до дев'яти із зазначених правил.

1 = Дотримуються від п'яти до шести із зазначених правил.

0 = Дотримуються чотирьох або меншої кількості цих правил.

3. Популяризація здорового/правильного вибору їжі та напоїв

Чи популяризує ваш заклад вибір на користь здорової їжі та напоїв наступними способами?

- ⇒ Різноманітні фрукти викладені в привабливі вази або кошики
- ⇒ Фрукти у вигляді шматочків або нарізки доступні щодня
- ⇒ Щодня фрукти викладені в такому місці, де б учні бачили їх та могли дістати
- ⇒ Щодня овочі додаються в усі перекуси, доступні учням
- ⇒ Всі співробітники, особливо ті, які обслуговують учнів, відповідно підготовлені аби ввічливо спонукати учнів обрати та з'їсти запропоновані овочі разом з обідом
- ⇒ У школі практикуються опитування учнів та дегустація учнями блюд з метою удосконалення меню, дизайну шкільної їдальні та нових ідей щодо промоції здорового харчування
- ⇒ Мистецькі витвори учнів демонструються у зонах відпочинку та шкільній їдальні
- ⇒ Щоденні оголошення використовуються для популяризації та продажу блюд з меню.

3 = Так, вибір на користь здорової їжі та напоїв популяризується за допомогою **десяти або більшої кількості** із зазначених способів.

2 = Вибір на користь здорової їжі та напоїв популяризується за допомогою **п'яти - дев'яти** з цих способів.

1 = Вибір на користь здорової їжі та напоїв популяризується за допомогою **одного - чотирьох** з цих способів.

0 = Вибір на користь здорової їжі та напоїв не популяризується **жодним** з цих способів.

---

4. Достатня кількість часу для споживання їжі у школі

Чи мають учні принаймні 15 хвилин аби поснідати, і принаймні 20 хвилин на обід з моменту, коли вони сіли за стіл?

3 = Так. (Примітка: Якщо у школі немає сніданку, але є принаймні 20 хвилин на обід, можна обрати 3).

2 = Мають достатньо часу для сніданку або обіду, але не на обидва види харчування у школі.

1 = Ні, але є плани збільшити час.

0 = Ні.

---

5. Співпраця між персоналом шкільної їдальні та вчителями

Чи використовують співробітники їдальні три або більше із зазначених нижче форм співпраці з вчителями для підсилення уроків з питань здорового харчування, які проводяться в школі?

- ⇒ Участь у розробці та реалізації освітніх програм з питань здорового харчування
- ⇒ Показ освітніх та інформаційних матеріалів для підсилення тематичних уроків
- ⇒ Забезпечують продуктами харчування для їх використання при проведенні уроків зі здорового харчування / дієтології
- ⇒ Пропонують нові ідеї для підготовки тематичних уроків
- ⇒ Проводять тематичні уроки або презентації для учнів
- ⇒ Влаштовують для класів екскурсії їдальнею

3 = Так, використовують три або більше форм співпраці.

- 2 = Використовують дві із зазначених вище форм.
1 = Використовують лише одну форму співпраці.
0 = Не використовують жодного із зазначених форм.
-

6. Вимоги до освіти та підготовки співробітників шкільної їдальні

Чи всі керівники та співробітники служби харчування вашого закладу отримали відповідну освіту / пройшли підготовку?

Теми для обговорення можуть включати питання (але не обмежуватись ними) безпеки харчових продуктів, оновлення стандартів шкільного харчування, чутливість до певних продуктів та алергію, технології обслуговування клієнтів або виробництва харчових продуктів.

3 = Так, **всі** співробітники служби шкільного харчування отримали відповідну освіту / пройшли підготовку.

2 = **Більшість** співробітників служби шкільного харчування отримали відповідну освіту / пройшли підготовку.

1 = **Деякі** співробітники служби шкільного харчування отримали відповідну освіту / пройшли підготовку.

0 = Ні, **ніхто** зі співробітників закладів шкільного харчування не пройшов відповідної підготовки.

---

7. Чиста, безпечна, охайна їдальня

Чи забезпечує ваш заклад учнів чистою, безпечною та охайною їдальнею, відповідно до зазначених нижче критеріїв?

- ⇒ Фізична структура (наприклад, стіни, покриття підлоги) не потребує ремонту
- ⇒ Столи та стільці не пошкоджені та підходять за розміром всім школярам
- ⇒ Місця для сидіння не переповнені (тобто, ніколи не зайняті більше ніж на 100%)
- ⇒ У шкільній їдальні діють правила безпечної поведінки (наприклад, не бігати, не кидати їжу або посуд)
- ⇒ Підлога та столи прибираються у проміжках між обідами або під час перерв
- ⇒ Їдальня оформлена у відповідності до віку учнів
- ⇒ Відповідні методи використовуються для запобігання надмірному шуму (наприклад, заборонено свистіти)

- ⇒ Запахи приємні та не надто різкі
- ⇒ Учні з особливими потребами забезпечують за потреби відповідними пристроями для харчування

3 = Так, їдальня задовольняє всім **дев'яти** критеріям.

2 = Задовольняє **від п'яти до восьми** з цих критеріїв.

1 = Задовольняє **від трьох до чотирьох** з цих критеріїв.

0 = Задовольняє **двом або меншій кількості** з цих критеріїв.

---

8. Наявність запасів продуктів харчування на випадок надзвичайних ситуацій

Чи навчені співробітники шкільного закладу харчування та спостерігачі у їдальні (наприклад, вчителі, помічники) швидко та ефективно реагувати на вказані нижче види надзвичайних ситуацій, пов'язаних з харчуванням?

- ⇒ Задуха (удушення)
- ⇒ Стихійні лиха (наприклад, проблеми з охолодженням і зберіганням продуктів в умовах відключення електроенергії)
- ⇒ Необхідність швидкої медичної допомоги (наприклад, важкі алергічні реакції на їжу, наслідки діабету)
- ⇒ Спроби заразити харчові продукти біологічними чи іншими забрудненнями
- ⇒ Ситуації, які вимагають надання учням притулку в школі

3 = Так, персонал навчений діяти в усіх **п'яти** видах надзвичайних ситуацій.

2 = Персонал навчений діяти в **трьох-чотирьох** видах надзвичайних ситуацій.

1 = Персонал навчений діяти в **одному-двох** видах надзвичайних ситуацій.

0 = Персонал не навчений діяти в **жодному** із зазначених видів надзвичайних ситуацій.

---

9. Діяльність за програмою «Від ферми школі»

Чи здійснює ваш заклад будь-які заходи за програмою «Від ферми школі»?

- ⇒ Місцеві продукти, та/або ті, які виробляються в області, включені до шкільного меню
- ⇒ Інформація про сільське господарство та харчування включена до навчальних програм
- ⇒ При школі є садок/город

- ⇒ Школа проводить екскурсії для учнів /або виробничу практику на базі місцевих с/г ферм
- ⇒ Школа використовує акції або спеціальні заходи, як, наприклад, дегустації, які популяризують місцеві продукти

3 = Наш заклад здійснює **від чотирьох до п'яти** з цих видів діяльності.

2 = Наш заклад здійснює **від двох до трьох** з цих видів діяльності.

1 = Наш заклад реалізує **принаймні один** з цих видів діяльності.

0 = Ні, не здійснює **жодного** з цих видів діяльності.

7.7. Модуль 7. Послуги з охорони здоров'я

Інструкції до модуля 7.

1. Уважно прочитайте і обговоріть питання Модуля 7 та правила підрахунку балів для кожного елемента, вказаного в цій таблиці.
2. За допомогою оцінних листів внесіть найбільш підходящий бал для кожного пункту.

		Наявні	Частково	В роботі	Немає
1	Послуги з охорони здоров'я, які надає шкільна медсестра, працевлаштована на повний день				
2	Популяризація здоров'я та безпеки серед учнів та їхніх сімей				
3	Співпраця з іншими працівниками закладу				
4	Визначення учнів з хронічними захворюваннями та нагляд за ними				
5	Запровадження системи медичного направлення				
6	Інформація про стан здоров'я учнів				
7	Надання консультацій шкільним лікарем				
8	Оцінка кількості травм, отриманих у закладі освіти				
9	План дій в надзвичайних ситуаціях				
10	Стратегія лікування учнів з погано контрольованою астмою				
11	Гарантія невідкладного та надійного доступу до швидкодіючих медикаментів для учнів, хворих на астму				
12	Можливість навчання для всіх учнів, хворих на астму, щодо правильної поведінки при астматичних нападах				
13	Стратегія лікування харчової алергії				
14	Зусилля щодо боротьби зі вживанням тютюну та алкоголю				
15	Зв'язки з дружніми до молоді закладами/клініками, які займаються питаннями статевого та репродуктивного здоров'я				
ПІДСУМКИ КОЛОНКИ¹:					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ МОДУЛЯ ²:					
Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ ³ МОДУЛЯ У %= (всього балів/45) X 100					%

¹ В кожному стовпчику порахуйте обведені бали та введіть їх суму в цьому рядку.

² Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.

³ Якщо ви вирішите пропустити будь-яке з питань, обов'язково відкоригуйте знаменник в рамках бала Модуля, віднімаючи три (3) по кожному пропущеному запитанню).

ОЦІННІ ЛИСТИ до Модуля 7

1. Послуги з охорони здоров'я, які надає шкільна медсестра, працевлаштована на повний день

		Наявні	Відсутні
	Чи є у вашому закладі кваліфікована офіційно оформлена медсестра, яка працює повний робочий день і відповідальна за медичне обслуговування протягом всього дня, щодня? Примітка: Рекомендовано залучення більшої кількості медсестер, якщо учні мають більшу потребу в медичному обслуговуванні		
1	У закладі є медсестра, присутня цілий день, щодня, і рекомендоване співвідношення дотримане.		
2	У закладі є медсестра, присутня цілий день, щодня, проте одна медсестра обслуговує менше , ніж рекомендоване співвідношення учнів		
3	У закладі є медсестра, присутня щотижня протягом деякого часу		
4	Ні, у нашому закладі немає медсестри.		

Інструкція для визначення сумарного балу за питанням 1

3 = Так, у закладі є медсестра, присутня цілий день, щодня, і рекомендоване співвідношення дотримане.

2 = У закладі є медсестра, присутня цілий день, щодня, проте одна медсестра обслуговує **менше**, ніж рекомендоване співвідношення учнів.

1 = У закладі є медсестра, присутня щотижня протягом **деякого** часу.

0 = Ні, у нашому закладі **немає** медсестри.

---

2. Популяризація здоров'я та безпеки серед учнів та їхніх сімей

Шкільна медсестра або інший медичний працівник у вашій школі займаються популяризацією здоров'я та безпеки серед учнів та їх сімей в рамках класних занять або інших заходів, через інформування по кожній із зазначених нижче тем?

Примітка. Надавачі послуг у сфері охорони здоров'я – це кваліфіковані фахівці, такі як, лікарі, медсестри, стоматологи, викладачі з питань охорони здоров'я, та інші працівники, пов'язані з системою охорони здоров'я.

- ⇒ Популяризація фізичної активності
- ⇒ Популяризація здорового харчування
- ⇒ Профілактика вживання тютюну
- ⇒ Відмова від паління
- ⇒ Профілактика вживання алкоголю
- ⇒ Профілактика ненавмисного травмування
- ⇒ Профілактика насильства та суїциду
- ⇒ Поведінка при астматичних нападах
- ⇒ Профілактика ВІЛ-інфекції, інших ЗПСШ та небажаної вагітності

3 = Так, інформація надається по всім **восьми темам**.

2 = Інформація надається **від чотирьох до семи** з цих питань.

1 = Інформація надається **від одного до трьох** з цих питань.

0 = Інформація не надається по **жодному** з цих питань, або у школі немає медсестри чи іншого медичного працівника.

---

3. Співпраця з іншими працівниками закладу освіти

Чи співпрацює шкільна медсестра або інший медичний працівник з іншими працівниками школи, з метою популяризації здоров'я та безпеки серед учнів за допомогою принаймні шести зі способів, вказаних нижче?

- ⇒ Розробка планів щодо вирішення проблем зі здоров'ям учнів (наприклад, плани індивідуальних заходів з охорони здоров'я, індивідуальні плани навчання)
- ⇒ Забезпечення професійного розвитку
- ⇒ Розробка регуляцій/інструкцій закладу
- ⇒ Розробка та реалізація загальношкільних та класних заходів
- ⇒ Розробка Планів Покращення закладу
- ⇒ Створення систем комунікацій з іншими працівниками школи

3 = Так, співпраця здійснюється **принаймні шістьма** з цих способів.

2 = Співпраця здійснюється з використанням **трьох-п'яти** з цих способів.

1 = Співпраця здійснюється в **один або два** з цих способів.

0 = Ні, співпраця **не** здійснюється, **або** в школі немає медсестри чи іншого медичного працівника.

---

4. Визначення учнів з хронічними захворюваннями та нагляд за ними

Чи володіє шкільна медсестра чи інший медичний працівник системою виявлення учнів з хронічними захворюваннями та нагляду за ними?

3 = Так, існує система для виявлення учнів з хронічними захворюваннями та нагляду за ними.

2 = Учні з хронічними захворюваннями систематично виявляють, **але** немає системного нагляду за ними.

1 = Учні з хронічними захворюваннями виявляють **лише** тоді, коли під час їхнього перебування у школі виникає гостра потреба, пов'язана з їх станом.

0 = Ні, немає системи для виявлення учнів з хронічними захворюваннями та нагляду за ними, або в школі немає медсестри чи іншого медичного працівника.

---

5. Запровадження системи медичного направлення

Чи реалізує ваш заклад системний підхід (який включає наступні компоненти) для направлення учнів за потреби до відповідних установ з охорони здоров'я?

- ⇒ Контакткування з батьками учнів, чий стан здоров'я оцінюється як такий, що потенційно потребує додаткових медичних послуг, і надання рекомендацій щодо необхідності подальшого огляду учнів терапевтом або лікарем-спеціалістом.
- ⇒ Контакткування з батьками учнів без посередництва терапевта та надання інформації щодо стану здоров'я дитини.
- ⇒ Інформація щодо можливостей звернення до лікаря широко розповсюджено у школі (наприклад, за допомогою листівок, брошур, веб-сайта, довідника учня, уроків з охорони здоров'я), аби учні, їх родини та співробітники школи могли б дізнатися про шкільні та комунальні послуги з охорони здоров'я, не звертаючись до співробітників школи.
- ⇒ Співробітники мають чіткі інструкції щодо необхідності направлення учнів до шкільних консультантів, психологічних та соціальних служб.
- ⇒ Співробітники не мають проблем з доступом, заповненням та конфіденційним поданням форм направлення.
- ⇒ Призначений співробітник (наприклад, шкільна медсестра, консультант) регулярно переглядає форми направлення, сортує їх та проводить початковий відбір.

- ⇒ З письмового дозволу батьків за необхідності збирається додаткова інформація (наприклад, анкети, відповідні записи, короткі тести).
- ⇒ Список зберігається і регулярно доповнюється контактами організацій, дружніх до молоді, та базовою інформацією про кожну з них (наприклад, вартість послуг, місце розташування, перелік послуг, години роботи).
- ⇒ Проводяться засідання для обговорення альтернатив направлення проводяться з усіма сторонами, залученими до справи.
- ⇒ Проводиться обговорення можливих перешкод (наприклад, вартість, місце розташування, транспорт, існуючі негативні стереотипи) та шляхів їх подолання.
- ⇒ Здійснюється подальше спостереження (наприклад, телефоном, за допомогою текстових повідомлень, електронної пошти, особистого контакту), щоб оцінити результати направлення та зібрати відгуки щодо якості обслуговування.
- ⇒ Всі співробітники, залучені до процесу направлення, отримують можливість пройти курси підвищення кваліфікації.

3 = Так, наш заклад має систему направлення, яка включає **всі** ці компоненти.

2 = Наш заклад має систему направлення, яка включає в себе **більшість** з цих компонентів.

1 = Наш заклад має систему направлення, яка включає **декілька** з цих компонентів.

0 = Система направлення нашого закладу не включає жоден з цих компонентів, або в нашій школі немає системи направлення.

---

6. Інформація про стан здоров'я учнів

Чи має ваш заклад систему збору інформації про стан здоров'я учня на етапі його вступу до школи та кожного наступного року? Чи передається за потреби ця інформація відповідним співробітникам школи у письмовому вигляді?

3 = Так, вся необхідна інформація систематично збирається та передається у **письмовій формі всім** відповідним співробітникам.

2 = Вся необхідна інформація систематично збирається та передається у письмовій формі **деяким, але не всім** відповідним співробітникам.

1 = Необхідна інформація збирається частково та передається **деяким** співробітникам.

0 = Необхідна інформація **не** збирається.

---

7. Надання консультацій шкільним лікарем

Чи має ваш заклад доступ та можливість співпрацювати з лікарем-консультантом, який допомагає у складанні програм з питань охорони здоров'я для вашої школи?

3 = Так, наш заклад має доступ до лікаря-консультанта, **та** співпрацювала з ним/нею протягом останнього року.

2 = Має доступ до лікаря-консультанта через місцевий заклад з охорони здоров'я, **та** співпрацювала з ним/нею протягом останніх **двох** років.

1 = Має доступ до лікаря-консультанта через місцевий заклад з охорони здоров'я, але **не** співпрацювали з ним/нею протягом останніх **двох** років.

0 = Ні, наш заклад школа **не** має доступу до лікаря-консультанта.

---

8. Оцінка кількості травм, отриманих у закладі

Чи систематично збирає медична сестра або інший медичний працівник інформацію щодо випадків ненавмисного травмування та насильства, які відбуваються на території школи (в тому числі в шкільних автобусах), або під час заходів, проведеними за підтримки школи? Чи аналізується ця інформація та переглядається послідовно керівництвом школи?

3 = Так, інформація збирається, аналізується, і послідовно розглядається керівництвом школи.

2 = Інформація збирається, аналізується, та іноді розглядається керівництвом школи.

1 = Інформація збирається і аналізується, **але** не розглядається керівництвом школи.

0 = Інформація збирається, але не аналізується і не розглядається, **або** інформація не збирається, **або** у школі немає медсестри чи іншого медичного працівника.

---

9. План дій в надзвичайних ситуаціях

Чи має шкільна медсестра або інший медичний працівник школи план дій в надзвичайних ситуаціях, який включає в себе всі компоненти, зазначені нижче для подальшої оцінки, управління, та направлення учнів та співробітників школи, які потребують невідкладної медичної допомоги (наприклад, внаслідок травмування, важкого нападу астми), до медичних закладів відповідного рівня?

- ⇒ Письмові інструкції щодо зв'язку з екстреними службами, які містять необхідні телефони та розміщені на видних місцях
- ⇒ Список служб охорони здоров'я, інших співробітників та їх обов'язків, в тому числі принаймні один кваліфікований фахівець, який буде оцінювати стан особи (осіб), яка потребує невідкладної медичної допомоги, та координувати процес надання допомоги; одна особа, яка викликатиме швидку медичну допомогу (ШМД); одна особа, яка контролюватиме учнів на території; та одна особа, яка направить ШМД до місця знаходження особи (осіб), яка потребує невідкладної медичної допомоги
- ⇒ Перелік варіантів зв'язку з ШМД
- ⇒ План транспортування і направлення особи (осіб), які потребують невідкладної медичної допомоги, в т.ч. інструкція з правила поведінки в ситуаціях, коли співробітники мають супроводжувати учня в лікарні.
- ⇒ Система зв'язку з батьками та відповідними співробітниками школи (наприклад, загальна картотека з контактами батьків та опікунів, актуальними вдень)
- ⇒ Положення щодо отримання згоди батьків у випадку, якщо необхідне направлення на термінове лікування
- ⇒ Копії протоколів з лікувальних та направлення мають знаходитись в аптечках.

3 = Так, план дій в надзвичайних ситуаціях містить **всі** зазначені вище компоненти.

2 = План дій в надзвичайних ситуаціях містить **всі** компоненти, **крім одного**.

1 = План дій в надзвичайних ситуаціях наявний, **але** в ньому бракує більше одного з цих компонентів.

0 = Ні, школа **не має** плану дій в надзвичайних ситуаціях.

---

10. Стратегія лікування учнів з погано контрольованою астмою

Ваш заклад допомагає або забезпечує стратегію лікування для учнів з погано контрольованою астмою?

3 = Так, допомагає зі стратегією лікування, або забезпечує її для **всіх** учнів з погано контрольованою астмою.

2 = Допомагає зі стратегією лікування, або забезпечує її для **більшості** учнів з погано контрольованою астмою.

1 = Допомагає зі стратегією лікування, або забезпечує її для **деяких** учнів з погано контрольованою астмою.

0 = Ні, **не** допомагає зі стратегією лікування та не забезпечує її для учнів з погано контрольованою астмою.

Примітка.

Надання допомоги у випадку погано контрольованої астми – це комплексний набір послуг, які надаються або окремою особою, або групою медичних працівників, співробітників школи та / або співробітників соціальної служби. Ці послуги можуть включати в себе:

- надання направлень до закладів первинної медичної допомоги
- забезпечення відповідного готового плану дій на випадок астматичного нападу
- забезпечення доступу та належного використання ліків від астми дома та в школі
- надання учня та членам їх родин інформації щодо астми та правил поводження під час астматичних нападів
- управління змінами у домашньому та шкільному середовищі
- виявлення психосоціальних проблем, пов'язаних з астмою, та робота з ними
- надання додаткової підтримки за необхідності

---

11. Гарантія невідкладного та надійного доступу до швидкодіючих медикаментів для учнів, хворих на астму

Чи використовує ваш заклад всі ці методи, аби гарантувати всім учням, хворим на астму, невідкладний та надійний доступ до швидкодіючих медикаментів у школі?

- ⇒ Учням дозволяється мати з собою та самостійно приймати швидкодіючі медикаменти за умови наявності письмового дозволу лікаря, батьків / опікуна або шкільної медсестри.
- ⇒ Гарантія того, що швидкодіючі медикаменти легко досяжні, чітко позначені, та недоступні для інших учнів.
- ⇒ Забезпечення того, аби хто-небудь з фахівців, підготовлених у питаннях застосування швидкодіючих медикаментів від астми, постійно знаходився у школі (наприклад, шкільна медсестра, помічник лікаря, інші співробітники школи).

3 = Так, учням дозволяється мати з собою і самостійно приймати швидкодіючі медикаменти

2 = Швидкодіючі медикаменти легко досяжні, чітко позначені, та недоступні для інших учнів, і хтось із фахівців, підготовлених у питаннях застосування швидкодіючих медикаментів від астми, постійно знаходиться в школі.

1 = Швидкодіючі медикаменти легко досяжні, чітко позначені, та недоступні для інших учнів, **або** хтось із фахівців, підготовлених у питаннях застосування швидкодіючих медикаментів від астми, постійно знаходиться в школі.

0 = Ні, жоден з цих методів не використовується.

---

12. Можливість навчання для всіх учнів, хворих на астму, щодо правильної поведінки при астматичних нападах

Чи надає ваша школа можливість навчання для всіх учнів, хворих на астму, щодо правильної поведінки при астматичних нападах?

3 = Так, наша школа пропонує можливість навчання щодо правильної поведінки при астматичних нападах для **всіх** учнів з виявленою астмою

2 = Наша школа пропонує можливість навчання щодо правильної поведінки при астматичних нападах для **більшості** учнів з виявленою астмою.

1 = Наша школа пропонує можливість навчання щодо правильної поведінки при астматичних нападах для **деяких** учнів з виявленою астмою.

0 = Ні, наша школа **не** пропонує можливість навчання щодо правильної поведінки при астматичних нападах для учнів з виявленою астмою.

---

13. Стратегія лікування харчової алергії

Чи наявна у вашому закладі стратегія лікування харчової алергії та її профілактики (наприклад, План лікування та профілактики харчової алергії), який включає в себе наступні пріоритетні дії, необхідні для лікування харчової алергії в шкільному середовищі?

⇒ Забезпечення індивідуального щоденного контролю за кожним учнем, що страждає на харчову алергію (наприклад, виявлення дітей з харчовою алергією, план управління та зниження ризиків, пов'язаних з алергічними реакціями на продукти харчування)

⇒ Підготовка до надзвичайних ситуацій, пов'язаних з харчовою алергією (наприклад, прості у використанні системи зв'язку, легкий доступ до автоматичних шприців з адреналіном, плани щодо зв'язку зі службою швидкої допомоги, розподіл обов'язків серед співробітників на випадок надзвичайної ситуації)

⇒ Забезпечення професійної підготовки персоналу з питань харчової алергії (наприклад, загальний тренінг з питань харчової алергії для всіх співробітників, поглиблене навчання для співробітників, які часто контактують з дітьми з харчовою алергією, спеціалізована підготовка персоналу, відповідального за роботу з дітьми з харчовою алергією)

- ⇒ Інформування дітей та членів їх родин з питань харчової алергії (наприклад, надання інформації про харчову алергію всім дітям, батькам та родинам)
- ⇒ Створення та підтримка здорового та безпечного навчального середовища (наприклад, обмежений вплив харчових алергенів, розробка правил поводження з харчовими продуктами для запобігання ненавмисному контакту, інформування зовнішніх груп, які використовують шкільні приміщення, щодо регуляцій та правил запобігання харчовій алергії, створення позитивного психосоціального клімату)

3 = Так, наш заклад має план, який включає в себе всі 5 пріоритетних дій, необхідних для контролю за харчовою алергією в школі.

2 = Має план, який включає в себе 3-4 пріоритетні дії, необхідні для контролю за харчовою алергією в школі

1 = Має план, який включає в себе 1-2 пріоритетні дії, необхідні для контролю за харчовою алергією в школі.

0 = Не має плану щодо контролю та профілактики харчової алергії.

---

14. Зусилля щодо боротьби зі вживанням тютюну

Шкільна медсестра або інші медичні працівники застосовують наступні підходи щодо учнів, які вживають тютюн?

- ⇒ Переконливе інформування учнів щодо важливості повної відмови від вживання тютюну
- ⇒ Надання матеріалів для самодопомоги
- ⇒ Надання консультацій учням щодо відмови від вживання тютюну, або за потреби направлення учнів на таку консультацію

3 = Так, щодо учнів, які вживають тютюн, застосовуються всі **три** заходи зазначені вище.

2 = Застосовуються **два** з цих заходів.

1 = Застосовується **один** з цих заходів.

0 = Не застосовується **жоден** з цих заходів, **або** в школі немає медсестри чи іншого медичного працівника.

---

15. Зв'язки з дружніми до молоді закладами/клініками, які займаються питаннями сексуального та репродуктивного здоров'я

Чи веде ваш заклад перелік громадських закладів, які надають молоді послуги з охорони здоров'я, та чи співпрацює школа систематично з цими закладами у напрямку надання учням послуг з питань сексуального та репродуктивного здоров'я?

3 = **Так**, наша школа визначає орієнтовані на молодь громадські заклади, та співпрацює з ними на постійних засадах для надання учням послуг з питань сексуального та репродуктивного здоров'я.

2 = Наша школа співпрацює на постійних засадах з громадськими закладами для забезпечення сексуального та репродуктивного здоров'я учнів, **але** не виокремлює громадські заклади, орієнтовані на молодь.

1 = Наша школа направляє учнів до громадських закладів, які займаються питаннями сексуального та репродуктивного здоров'я, **але** не має шляхів для співпраці з ними на постійних засадах, або виокремлення компаній, орієнтованих на молодь.

0 = **Ні**, наша школа не співпрацює з громадськими закладами, які займаються питаннями сексуального та репродуктивного здоров'я, і не направляє учнів до них, а також не виокремлює громадські заклади, орієнтовані на молодь.

Примітка. Послуги з питань сексуального та репродуктивного здоров'я можуть включати в себе:

- консультивання щодо ВІЛ, тестування та лікування
- тестування і лікування ЗПСШ (наприклад, хламідіозу, гонореї або сифіліса)
- тестування на вагітність і направлення на пренатальний догляд
- вакцинацію проти вірусу папіломи людини (ВПЛ), гепатиту А та В
- щорічні гінекологічні огляди
- послуги з контрацепції та надання відповідних консультацій
- інструкції з профілактики та інформування з питань охорони здоров'я

Послуги, орієнтовані на молодь / клініки дружні до молоді - це послуги/клініки, які за стратегією та своїм змістом є привабливими та дружніми для молоді, створюють комфортне середовище, і задовольняють потреби молоді. Ці установи:

- мають досвід у наданні підліткам послуг з питань сексуального та репродуктивного здоров'я
- співробітників цих установ поважають молодь, шанують їх приватне життя та конфіденційність, неупереджені та мають досить часу для взаємодії з молоддю

- мають зручний графік роботи (в тому числі для оглядових візитів), короткий час очікування, зручне розташування, достатній простір і приватність, є безкоштовними або мають прийнятну вартість послуг
- забезпечують комфортне середовище, гостинне як до дівчат, так і до хлопців.
- надають комплексні послуги з питань сексуального та репродуктивного здоров'я, які дозволяють підліткам в межах однієї клініки вирішити всі питання, що стосуються профілактики ВІЛ, інших ЗПСШ, а також запобігання вагітності
- надають підліткам інформацію та доступ до повного спектру послуг з питань сексуального та репродуктивного здоров'я, в тому числі контрацепції; профілактики ЗПСШ, тестування та лікування;
- заохочують молодь повертатися і проходити подальші огляди за направленням

7.8. Модуль 8. Консультування та надання психологічної і соціальної допомоги

Інструкції до модуля 8 .

1. Уважно прочитайте і обговоріть питання Модуля 8 та правила підрахунку балів для кожного елемента, вказаного в цій таблиці.
2. За допомогою оцінних листів внесіть найбільш підходящий бал для кожного пункту.

		Наявні	Частко	В роботі	Нема
1	Надання штатним консультантом, соціальним працівником та психологом консультаційних, психологічних та соціальних послуг				
2	Популяризація здоров'я, безпеки, та лікування				
3	Співпраця з іншими співробітниками школи				
4	Визначення та нагляд за учнями з емоційними, поведінковими та ментальними потребами				
5	Організація системи перенаправлення				
6	Допомога учням в умовах змін				
7	Виявлення та нагляд за учнями, причетними до випадків насильства				
8	Встановлення випадків вживання тютюну та робота з ними				
ПІДСУМКИ КОЛОНКИ¹:					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ МОДУЛЯ ²: Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ ³ МОДУЛЯ У %= (всього балів/24) X 100					%

¹ В кожному стовпчику порахуйте обведені бали та введіть їх суму в цьому рядку.

² Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.

³ Якщо ви вирішите пропустити будь-яке з питань, обов'язково відкоригуйте знаменник в рамках бала Модуля, віднімаючи три (3) по кожному пропущеному запитанню).

ОЦІННІ ЛИСТИ до Модуля 8

1. Надання штатним консультантом, соціальним працівником та психологом консультаційних, психологічних та соціальних послуг

Чи є у вашій школі штатний консультант, соціальний працівник та психолог для проведення консультацій, надання психологічних та соціальних послуг? Чи достатньою є кількість цих співробітників ?		Наявні	Відсутні
1	У закладі є штатний консультант, соціальний працівник та психолог, і рекомендовані співвідношення дотримані		
2	Є штатний консультант, соціальний працівник та психолог, але співвідношення менші за рекомендовані		
3	Є штатний консультант, соціальний працівник або психолог, але не всі троє із зазначених фахівців		
4	У закладі немає жодного штатного консультанта, соціального робітника або психолога		

Інструкція для визначення сумарного балу за питанням 1

3 = Так, у закладі є штатний консультант, соціальний працівник та психолог, **і** рекомендовані співвідношення дотримані.

2 = Є штатний консультант, соціальний працівник та психолог, **але** співвідношення менші за рекомендовані.

1 = Є штатний консультант, соціальний працівник **або** психолог, **але** не всі троє із зазначених фахівців.

0 = Ні, у закладі **немає** жодного штатного консультанта, соціального робітника або психолога.

---

2. Популяризація здоров'я, безпеки та лікування

Чи сприяє спеціаліст з консультування та надання психологічних і соціальних послуг, зміцненню емоційного, поведінкового та психологічного здоров'я учнів, та чи забезпечує консультування щодо терапії означених розладів для учнів та їх родин наступними способами?

- ⇒ Сеанси/консультації тет-а-тет
- ⇒ Сеанси/консультації у невеликих групах
- ⇒ Класні заходи з питань популяризації та профілактики здоров'я
- ⇒ Загальношкільні заходи з питань популяризації та профілактики здоров'я

3 = Так, це забезпечується усіма чотирма способами.

2 = Це забезпечується за допомогою сеансів тет-а-тет та у невеликих групах, і класних **або** загальношкільних заходів.

1 = Це забезпечується **тільки** за допомогою сеансів тет-а-тет та роботи у невеликих групах.

0 = Ні, наш спеціаліст з консультування, надання психологічних та соціальних послуг **не** сприяє зміцненню емоційного, поведінкового та психологічного здоров'я учнів, та не забезпечує консультування щодо терапії означених розладів будь-яким з цих способів, **або** у школі немає такого спеціаліста.

---

3. Співпраця з іншими працівниками школи

Чи співпрацює спеціаліст з консультування, надання психологічних та соціальних послуг з іншими співробітниками школи з питань покращення здоров'я та безпеки учнів принаймні шістьма наступними способами?

- ⇒ Розробка планів щодо вирішення проблем зі здоров'ям учнів (наприклад, індивідуальні плани заходів з охорони здоров'я, індивідуальні плани навчання, загальношкільні плани)
- ⇒ Забезпечення професійного розвитку
- ⇒ Розробка регуляцій / інструкцій
- ⇒ Визначення, перегляд або розробка навчальних програм або модулів/уроків
- ⇒ Розробка та впровадження класних і загальношкільних заходів
- ⇒ Розробка планів з вдосконалення школи
- ⇒ Налагодження системи комунікацій з іншими співробітниками школи

3 = Так, співпраця ведеться **принаймні шістьма** з цих способів.

2 = Співпраця ведеться **трьома-п'ятьма** з цих способів.

1 = Співпраця ведеться **одним або двома** з цих способів.

0 = Ні, співпраці **немає**, або в школі немає спеціаліста з консультування, надання психологічних та соціальних послуг.

---

4. Визначення та нагляд за учнями з емоційними, поведінковими та ментальними потребами

Чи має спеціаліст з консультування, надання психологічних або соціальних послуг систему для визначення та нагляду за учнями з емоційними, поведінковими та психічними потребами?

3 = Так, є система для визначення учнів з емоційними, поведінковими та психічними потребами, та нагляду за ними.

2 = Учні з такими проблемами систематично виявляють, **але** нагляд за ними не здійснюється.

1 = Учні виявляють **тільки** тоді, коли у школи з'являється термінова потреба у цьому.

0 = Ні, **немає** системи для визначення або нагляду за учнями з емоційними, поведінковими та психічними потребами, **або** в школі немає спеціаліста з консультування, надання психологічних або соціальних послуг.

---

5. Організація системи направлення

Чи реалізує ваш заклад системний підхід (включаючи наступні компоненти) щодо направлення учнів у разі необхідності до відповідних шкільних або громадських закладів, які надають консультаційні, психологічні та соціальні послуги?

- ⇒ Пропонується пакет послуг, серед яких оцінка, направлення, інформування, підтримка та контроль.
- ⇒ Широке розповсюдження інформації щодо направлення (наприклад, за допомогою листівок, брошур, веб сайту, учнівського довідника, уроків з охорони здоров'я), аби учні, їх родини та співробітники могли безпосередньо дізнатися про шкільні та громадські послуги, не контактуючи з персоналом школи
- ⇒ Співробітники мають чіткі інструкції щодо направлення учнів до шкільного консультанта, надавачів психологічних та соціальних послуг.
- ⇒ Співробітники можуть легко дістати, заповнити та конфіденційно подати форми для направлення.
- ⇒ Призначений співробітник (наприклад, шкільний консультант, соціальний працівник або психолог) регулярно переглядає та відбирає форми для направлення, а також проводить первинний огляд.
- ⇒ Додаткова інформація збирається за необхідності лише з письмового дозволу батьків, (наприклад, анкети, відповідні записи, короткі тести).

- ⇒ У випадках, коли потрібно зібрати необхідні записи від інших фахівців або установ, обов'язковою є письмова згода.
- ⇒ Список зберігається і регулярно доповнюється новими організаціями з направлення, дружніми до молоді, та базовою інформацією про кожну з них (наприклад, вартість послуг, місце розташування, обсяг послуг)
- ⇒ Засідання з обговорення альтернативних перенаправленню варіантів проводяться з усіма сторонами, залученими до справи.
- ⇒ Проводиться обговорення можливих перешкод (наприклад, вартість, місце розташування, транспорт, негативне ставлення) та шляхів їх подолання.
- ⇒ Здійснюється подальше спостереження (наприклад, телефоном, за допомогою текстових повідомлень, електронної пошти, особистого контакту) аби оцінити направлення та зібрати відгуки про обслуговування.
- ⇒ Особі, яка виявила проблему, надається доповідь про стан справ.
- ⇒ Всі співробітники школи, залучені до процесу направлення, проходять професійну підготовку.

3 = Так, наш заклад має систему направлення, яка включає **всі** ці компоненти.

2 = Має систему направлення, яка включає в себе **деякі** з цих компонентів.

1 = Має систему направлення, яка включає **декілька** цих компонентів.

0 = Система направлення нашого закладу **не** включає в себе жодного з цих компонентів, **або** в нашій школі немає системи направлення.

---

6. Допомога учням в умовах змін

Чи надає ваш заклад допомогу учням в умовах змін у школі або у їх житті (наприклад, перехід в іншу школу або зміни в структурі сім'ї) наступними способами?

- ⇒ Знайомство нових учнів з іншими учнями або приятелями
- ⇒ Можливість для учнів вперше прийти до школи в супроводженні близької дорослої людини
- ⇒ Орієнтаційні програми, спрямовані на адаптацію до змін

3 = Так, наша школа допомагає учням під час змін у їх житті та в школі усіма **трьома** з цих способів.

2 = Наша школа допомагає учням під час змін у їх житті та в школі **двома** з цих способів.

1 = Наша школа допомагає учням під час змін у їх житті та в школі **одним** з цих способів.

0 = Ні, наша школа **не** допомагає учням під час змін у їх житті та в школі.

---

7. Виявлення та нагляд за учнями, причетними до випадків насильства

Чи має спеціаліст з консультування, надання психологічних або соціальних послуг систему для визначення учнів, причетних (в якості свідка, потерпілого, правопорушника, або будь-якої комбінації цих ролей) до будь-яких випадків насильства (наприклад, жорстокому поводженні з дітьми, насильстві під час побачень, сексуальному нападі, залякуванні або переслідуванні, бійці, самогубстві та самокаліцтві), а також, в разі необхідності, направлення їх до відповідних шкільних або громадських закладів?

3 = Так, визначає та направляє учнів до відповідних служб.

2 = Визначає та направляє учнів, **але** не завжди направляє до відповідних служб.

1 = Визначає учнів, **але** іноді не направляє їх до відповідних служб.

0 = Не визначає учнів, які перебувають в зоні ризику, **або** в школі немає спеціаліста з консультування, надання психологічних або соціальних послуг.

---

8. Встановлення випадків вживання тютюну та робота з ними

Чи вживає спеціаліст з консультування, надання психологічних або соціальних послуг наступних заходів щодо учнів, які вживають тютюн?

⇒ Забезпечення переконливого повідомлення щодо важливості повної відмови від вживання тютюну

⇒ Надання матеріалів для самодопомоги

⇒ Проведення консультації щодо відмови від вживання тютюну, або надання направлення на таку консультацію

3 = Так, вживає всіх **трьох** заходів щодо учнів, які вживають тютюн.

2 = Вживає **два** з цих заходів

1 = Вживає **один** з цих заходів.

0 = Не вживає **жодних** заходів, **або** в школі немає спеціаліста з консультування, надання психологічних або соціальних послуг.

7.9. Модуль 9. «Підготовка персоналу та популяризація здорового способу життя серед працівників закладу освіти»

Інструкції до модулю 9:

1. Уважно прочитайте і обговоріть питання Модуля 9 та правила підрахунку балів для кожного елемента, вказаного в цій таблиці.
2. За допомогою оцінних листів внесіть найбільш підходящий бал для кожного пункту.

		Наявні	Частково	В роботі	Немає
1	Інформування співробітників з питань охорони здоров'я				
2	Медогляди для співробітників				
3	Заохочення співробітників до участі				
4	Програми з управління стресовими ситуаціями для співробітників				
5	Тренінг для співробітників з питань вирішення конфліктних ситуацій				
6	Тренінг для співробітників з надання першої допомоги та СЛР (серцево-легеневої реанімації)				
7	Програми з фізичної активності/фітнесу для співробітників				
8	Програми з правильного харчування/контролю ваги для співробітників				
9	Моделювання навичок правильного харчування та фізичної активності				
10	Програми для співробітників з відмови від вживання тютюну				
11	Програми для співробітників з питань контролю/ освіти щодо астми				
ПІДСУМКИ КОЛОНКИ¹:					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ МОДУЛЯ ²: Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ ³ МОДУЛЯ У %= (всього балів/33) X 100					%

¹ В кожному стовпчику порахуйте обведені бали та введіть їх суму в цьому рядку.

² Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.

³ Якщо ви вирішите пропустити будь-яке з питань, обов'язково відкоригуйте знаменник в рамках бала Модуля, віднімаючи три (3) по кожному пропущеному запитанню).

ОЦІННІ ЛИСТИ до модулю 9:

1. Інформування співробітників з питань охорони здоров'я

		Наявні	Відсутні
	Чи пропонує ваша школа співробітникам освіту з питань охорони здоров'я та заходів зі зміцнення здоров'я, які спрямовані на розвиток навичок і зміну поведінки, і які враховують їхні потреби та інтереси?		
1	Так, освіта з питань безпеки і здоров'я пропонується, і вона враховує потреби та інтереси співробітників		
2	Освіта з питань безпеки і здоров'я пропонується, і вона враховує потреби та інтереси співробітників, але не фокусується на розвитку навичок або зміні поведінки		
3	Освіта з питань безпеки і здоров'я пропонується, але вона як не враховує потреб та інтересів співробітників, так і не фокусується на розвитку навичок або зміні поведінки		
4	Освіта з питань безпеки і здоров'я не пропонується		

Інструкція для визначення сумарного балу за питанням 1

3 = Так, освіта з питань охорони здоров'я пропонується, і вона враховує потреби та інтереси співробітників.

2 = Освіта з питань охорони здоров'я пропонується, і вона враховує потреби та інтереси співробітників, але не фокусується на розвитку навичок або зміні поведінки.

1 = Освіта з питань охорони здоров'я пропонується, але вона як не враховує потреб та інтересів співробітників, так і не фокусується на розвитку навичок або зміні поведінки

0 = Ні, освіта з питань охорони здоров'я не пропонується.

---

2. Медогляди для співробітників

Чи мають можливість співробітники школи проходити щорічні доступні та безкоштовні або низько вартісні медогляди?

3 = Так, співробітники проходять медогляди, і вони є доступними та безкоштовними (або мають низьку вартість) для **всіх** співробітників.

2 = Працівники проходять медогляди, але для **деяких** співробітників вони недоступні або мають високу вартість.

1 = Працівники зобов'язані пройти медогляд, але для **багатьох** вони недоступні або мають високу вартість.

0 = Співробітники не проходять медогляд навіть раз на рік.

---

3. Заохочення співробітників до участі

Чи використовуються у вашій школі три або більше методів заохочення та стимулювання співробітників до участі в програмах щодо зміцнення здоров'я?

3 = Так, використовуються **три або більше** з цих методів.

2 = Використовуються **два** з цих методів.

1 = Використовується **один** з цих методів.

0 = Не використовується жоден з цих методів.

Примітка

Методи заохочення та стимулювання співробітників до участі, включають в себе:

- ознайомчу інформацію для нових співробітників
- листівки, розміщені на дошках оголошень школи
- оголошення на педагогічних нарадах
- статті в інформаційних бюлетенях для співробітників
- програми заохочення / винагород
- суспільне визнання
- розміщення на веб-сайті або електронна розсилка по базі даних школи
- електронні повідомлення
- позитивні приклади з боку керівництва або інших лідерів

---

4. Програми з управління стресовими ситуаціями для співробітників

Чи пропонує ваш заклад доступні та безкоштовні або низько вартісні програми з управління стресовими ситуаціями для співробітників принаймні один раз на рік?

3 = Так, програми з управління стресовими ситуаціями пропонуються, і вони доступні та безкоштовні (або мають низьку вартість) для **всіх** співробітників.

2 = Програми з управління стресовими ситуаціями пропонуються, але для **деяких** співробітників вони недоступні або мають високу вартість.

1 = Програми з управління стресовими ситуаціями пропонуються, але для **багатьох** співробітників вони недоступні або мають високу вартість.

0 = Програми з управління стресовими ситуаціями **не** пропонуються навіть раз на рік.

---

5. Тренінг для співробітників з вирішення конфліктних ситуацій

Чи пропонує ваш заклад доступні та безкоштовні або низько вартісні тренінги з вирішення конфліктних ситуацій для співробітників?

3 = Так.

2 = Тренінги з вирішення конфліктних ситуацій пропонуються, але **не всі** співробітники відвідують їх.

1 = Тренінги з вирішення конфліктних ситуацій пропонуються, але **лише деякі** співробітники відвідують їх.

0 = Тренінги з вирішення конфліктних ситуацій **не** пропонуються.

---

6. Тренінг для співробітників з надання першої допомоги та СЛР

Чи пропонує ваш заклад співробітникам тренінги з надання першої допомоги та СЛР (серцево-легеневої реанімації)

3 = Так.

2 = Тренінги з надання першої допомоги та СЛР пропонуються, але **не всі** співробітники відвідують їх.

1 = Тренінги з надання першої допомоги та СЛР пропонуються, але **лише деякі** співробітники відвідують їх.

0 = Тренінги з надання першої допомоги та СЛР **не** пропонуються.

---

7. Програми з фізичної активності/фітнесу для співробітників

Чи пропонує ваш заклад доступні та безкоштовні або низько вартісні програми з фізичної активності/фітнесу для співробітників?

3 = Так.

2 = Програми з фізичної активності/фітнесу пропонуються, але **деякі** співробітники вважають їх недоступними або дорогими.

1 = Програми з фізичної активності/фітнесу пропонуються, але **багато** співробітників вважають їх недоступними або дорогими.

0 = Програми з фізичної активності/фітнесу не пропонуються.

---

8. Програми з правильного харчування/контролю ваги для співробітників

Чи пропонує ваш заклад доступні та безкоштовні або низько вартісні програми з правильного харчування/контролю ваги для співробітників

3 = Так.

2 = Програми з правильного харчування/контролю ваги пропонуються, але **деякі** співробітники вважають їх недоступними або дорогими.

1 = Програми з правильного харчування/контролю ваги пропонуються, але **багато хто зі** співробітників вважають їх недоступними або дорогими.

0 = Програми з правильного харчування/контролю ваги не пропонуються.

---

9. Моделювання навичок правильного харчування та фізичної активності

Чи спонукає ваш заклад співробітників до моделювання навичок правильного харчування та фізичної активності?

- ⇒ Забезпечує співробітників інформацією про важливість моделювання навичок правильного харчування та фізичної активності
- ⇒ Забезпечує співробітників інформацією про важливість участі в спільній фізичній діяльності з учнями
- ⇒ Заохочує співробітників не приносити і не вживати шкідливу їжу та напої на очах в учнів, у класах, або зонах, загальних як для учнів, так і для співробітників
- ⇒ Надає співробітникам приклади здорових продуктів харчування і напоїв, які можна приносити з собою та споживати протягом звичайного або подовженого навчального дня
- ⇒ Забезпечує співробітників інформацією щодо стратегій включення фізичної активності в програму уроків

⇒ Заохочує персонал використовувати непродовольчі товари, заходи та можливості для фізичної активності, щоб похвалити учнів за їх досягнення або хорошу поведінку

3 = Так, наша заклад використовує **5 або більше** стратегій підтримки персоналу в моделюванні правильного харчування і фізичної активності.

2 = Використовує від **3 до 4** стратегій для підтримки персоналу в моделюванні правильного харчування і фізичної активності.

1 = Використовує **1-2** стратегії для підтримки персоналу в моделюванні правильного харчування і фізичної активності.

0 = Ні, наш заклад не використовує жодних стратегій для підтримки персоналу в моделюванні правильного харчування і фізичної активності.

---

10. Програми з відмови від вживання тютюну для співробітників

Чи пропонує ваш заклад доступні та безкоштовні або низько вартісні програми з відмови від вживання тютюну для співробітників?

3 = Так.

2 = Програми з відмови від вживання тютюну пропонуються, але **не всі** співробітники відвідують їх.

1 = Програми з відмови від вживання тютюну пропонуються, але **лише деякі** співробітники відвідують їх.

0 = Програми з відмови від вживання тютюну **не** пропонуються.

---

11. Програми для співробітників з питань контролю/ освіти щодо астми

Чи пропонує ваш заклад програми для співробітників з питань контролю/ освіти щодо астми?

3 = Так.

2 = Програми з контролю астми пропонуються, але **не всі** співробітники відвідують їх.

1 = Програми з контролю астми пропонуються, але **лише деякі** співробітники відвідують їх.

0 = Програми з контролю астми **не** пропонуються.

Додатки

Додаток 1

Типова структура модульної таблиці на прикладі Модуля 2 «Комфортне психосоціальне середовище»)

№	Показник	Наявні (3 бали)	Частково (2 бали)	В роботі (1 бал)	Немає (0 балів)
1	Обізнаність персоналу із концепцією безпечної і дружньої до дитини школи				
2	Підтримка дружньої, заохочувальної і комфортної атмосфери для всіх учасників навчально-виховного процесу				
3	Активна політика щодо недопущення всіх видів насильства і має чіткі правила реагування на прояви насильства і знущання				
4	Регуляції щодо попередження утисків та залякування				
5	Вільний доступ до відпочинку та позаурочної діяльності, сприятливої для здоров'я, безпеки і розвитку				
6	Надання психологічних консультацій, психосоціальної підтримки і перенаправлення учнів для зовнішньої допомоги				
7	Методи створення позитивного клімату				
8	Подолання перешкод для навчання				
9	Відсутність дискримінації щодо ВІЛ-інфекції				
10	Конфіденційність щодо ВІЛ-статусу				
ПІДСУМКИ КОЛОНКИ¹:					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ МОДУЛЯ ²: Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.					
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ ³ МОДУЛЯ У %= (всього балів/96) X 100					%

¹ В кожному стовпчику порахуйте обведені бали та введіть їх суму в цьому рядку.

² Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму праворуч.

³ Якщо ви вирішите пропустити будь-яке з питань, обов'язково відкоригуйте знаменник в рамках бала Модуля, віднімаючи три (3) по кожному пропущеному запитанню).

Приклад оцінного листа для першого питання Модуля 2

1. «Обізнаність персоналу із концепцією безпечної і дружньої до дитини школи»

Чи є у вашому закладі наступні компоненти щодо обізнаності персоналу з концепції безпечної і дружньої до дитини школи?		Наявні	Відсутні
1	Педагогічні працівники і персонал закладу знає концепцією безпечної і дружньої до дитини школи;		
2	Увесь персонал закладу пройшов навчання з питань впровадження безпечної і дружньої до дитини школи;		
3	Вчителі обговорюють з учнями питання безпечної і дружньої до дитини школи;		
4	У закладі за участю персоналу, учнів і їхніх батьків складається план заходів щодо створення безпечного і дружнього до дітей середовища;		
5	Персонал закладу, учні і батьки приймають участь у реалізації плану заходів щодо впровадження концепції безпечної і дружньої до дитини школи;		

Інструкція для визначення сумарного балу за питанням 1

3 = Наявні **усі** компоненти.

2 = Наявна **більшість** зазначених компонент.

1 = Наявний **один** компонент.

0 = Немає **жодного** з цих компонентів.

**Приклад заповненої модульної таблиці 2
з відміченими «слабкими сторонами» школи**

№	Показник	Наявні (3 бали)	Частково (2 бали)	В роботі (1 бал)	Немає (0 балів)	Підсумковий бал
1	Обізнаність персоналу із концепцією безпечної і дружньої до дитини школи			1		1
2	Підтримка дружньої, заохочувальної і комфортної атмосфери для всіх учасників		2			2
3	Активна політика щодо недопущення всіх видів насильства і має чіткі правила		2			2
4	Регуляції щодо попередження утисків та залякування		2			2
5	Вільний доступ до відпочинку та позаурочної діяльності, сприятливої для здоров'я, безпеки і розвитку	3				3
6	Надання психологічних консультацій, психосоціальної підтримки і перенаправлення учнів для зовнішньої допомоги				0	0
7	Методи створення позитивного клімату			1		1
8	Подолання перешкод для навчання	3				3
9	Відсутність дискримінації щодо ВІЛ-інфекції	3				3
10	Конфіденційність щодо ВІЛ-статусу		2			2
ПІДСУМКИ КОЛОНКИ¹:		9	8	2	1	
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ МОДУЛЯ²: Додайте числа, розташовані вгорі, та введіть загальну суму						20
ЗАГАЛЬНИЙ БАЛ³ МОДУЛЯ У %= (всього балів/30) X 100					%	67%

Зведена таблиця розподілу балів за модулями

Інтервал балів (у %)	0-20% (дуже низький)	21-40% (низький)	41-60% (середній)	61-80% (вище середнього)	81-100% (високий)
Модуль 1. Назва модуля				76%	
Модуль 2. Назва модуля				67	
Модуль 3. Назва модуля			43%		
Модуль 4. Назва модуля					85%
....					
Модуль 9. Назва модуля			50%		
Індекс безпеки і здоров'я вашого закладу освіти				68%	

Зведена таблиця також представляється користувачам у вигляді діаграми

**Таблиця для запису дій по кожному модулю,
спрямованих на посилення слабких сторін і відбір пріоритетних дій
(на прикладі Модуля 2)**

Слабкі сторони за Модулем 2	Важливість	Вартість	Час	Прихильність	Реалізуємість	Сума балів	Пріоритет на дія
Обізнаність персоналу із концепцією безпечної і дружньої до дитини школи							
Надання психологічних консультацій, психосоціальної підтримки і перенаправлення учнів для зовнішньої допомоги							
Методи створення позитивного клімату							

Важливість	Наскільки важлива ця дія для моєї школи? 5=Дуже важлива 3=Помірно важлива 1=Неважлива
Вартість	Наскільки дорого буде спланувати та запровадити цю дію? 5=Недорого 3=Помірно дорого 1=Дуже дорого
Час	Скільки часу та зусиль знадобиться для реалізації цієї дії? 5=Небагато часу та зусиль 3=Середня кількість часу та зусиль 1=Дуже багато часу та зусиль
Прихильність	Наскільки прихильно поставиться шкільна спільнота до реалізації цієї дії? 5=Дуже прихильно 3=Деяко прихильно 1=Без прихильності
Здійсненність	Наскільки важко буде реалізувати цю дію? 5=Не важко 3=Доволі важко 1=Дуже важко

Дії для посилення слабких сторін за Модулем 1	Важливість	Вартість	Час	Прихильність	Здійсненність	Сума балів	Пріоритет на дія
Провести навчання педагогічних працівників і персоналу закладу з питань безпечної і дружньої до дитини школи через онлайн курси	5	5	4	5	5	24	V

Провести навчання педагогічних працівників і персоналу закладу з питань безпечної і дружньої до дитини школи через очні курси	5	2	3	5	1	16	
Прийняти у штат підготовленого шкільного психолога	5	2	3	5	1	16	
Підготувати персонал з питань надання психосоціальної підтримки і перенаправлення учнів для зовнішньої допомоги	5	2	4	5	4	20	V
Підготувати всіх вчителів закладу освіти з методики створення позитивного клімату через онлайн курси	5	5	5	5	5	25	V

Зведений план дій школи

№	Дії за напрямками	Важливість	Вартість	Час	Прихильність	Здійсненість	Сума балів	Першочергові дії	Примітка
Модуль 1. Назва модуля									
1.1	Назва дії	5	5	4	3	3	20		
1.2	Назва дії	5	3	3	5	4	20		
1.3	Назва дії	4	5	4	3	4	20		
Модуль 2. Назва модуля									
2.1	Назва дії м						15	V	
2.2.	Назва дії						20		
2.3	Назва дії						16		
2.4	Назва дії						20	V	
.....									
Модуль 9. Назва модуля									
9.1	Назва дії м						18		
9.2.	Назва дії						20	V	

Персоніфікований план реалізації першочергових заходів

№	Першочергова дія	Покроковий план	Терміни виконання	Відповідальна особа	Коментар
1	Назва дії 2.1.	1)	20.06.2018	В. Горобець	
		2)		С.Шпак	
		3)			
		....			
		....			
		9)		Д. Синиця	
2	Назва дії 2.4	1)	20.09.2018	В. Папуга	
		2)			
		3)			
		....			
		....			
		12)			
3	Назва дії 8.2	1)	20.11.2018	А.Пума	
		2)			
		3)			
		....			
		....			
		7)			